

**ŠOLA ZA ČASTNIKE
22. GENERACIJA
SPECIALIZACIJA PEHOTE**

ZAKLJUČNA NALOGA

**OFENZIVNO BOJNO DELOVANJE: IZKORIŠČANJE, PREGON IN
TAKTIČNE NALOGE MALIH ENOT**

Kandidat-slušatelj: desetnik Klemen Bančič
Mentor: major Andrej Preložnik
So-mentor: stotnik Boris Stankovič

Ljubljana, november 2011

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OBRAMBO

Slovenska vojska

Poveljstvo za doktrino, razvoj,
izobraževanje in usposabljanje
Šola za častnike

Številka:

Datum:

ZAKLJUČNA NALOGA

OFENZIVNO BOJNO DELOVANJE: IZKORIŠČANJE, PREGON IN TAKTIČNE NALOGE MALIH ENOT

Kandidat-slušatelj: desetnik Klemen Bančič

Mentor: major Andrej Preložnik

So-mentor: stotnik Boris Stankovič

Ljubljana, november 2011

KAZALO:

KAZALO:	i
POVZETEK	iii
SUMMARY	iv
1 UVOD	1
1.1 IZHODIŠČE ZAKLJUČNE NALOGE	1
1.2 NAMEN IN CILJI RAZISKAVE.....	1
1.3 METODE DELA.....	2
1.4 STRUKTURA ZAKLJUČNE NALOGE.....	2
2 OFENZIVNO DELOVANJE – IZKORIŠČANJE.....	4
2 OFENZIVNO DELOVANJE – IZKORIŠČANJE.....	4
2.1 IZVAJANJE IZKORIŠČANJA – PERSPEKTIVA MALIH ENOT	4
2.1.1 Organizacija.....	5
2.1.2 Načrtovanje in priprave.....	6
2.1.3 Izvedba	7
2.2 POMEMBNI Poudarki	9
2.2.1 Definiran cilj.....	9
2.2.2 Del operacije ali njeno nadaljevanje	9
2.2.3 Prehod.....	10
3 OFENZIVNO DELOVANJE - PREGON	11
3.1 ORGANIZACIJA.....	12
3.1.1 A – frontalni pregon	14
3.1.2 B – kombiniran pregon	14
3.2 NAČRTOVANJE IN PRIPRAVA.....	15
3.3 IZVEDBA PREGONA – VIDIK MALE ENOTE	16
3.4 POMEMBNI Poudarki	17
3.4.1 Premičnost in oviranje	18
3.4.2 Tveganje.....	18
3.4.3 Prehod.....	19
4 OFENZIVNE TAKTIČNE NALOGE MALIH ENOT	20
4.1 ZAVZETI.....	21

4.2 ONEMOGOČITI	22
4.3 PODPRETI Z OGNJEM	23
4.4 OČISTITI	24
4.4.1 Splošni dejavniki zemljišča	25
4.4.2 Dejavniki omejeno prehodnega zemljišča	25
4.4.3 Analiza sovražnika.....	27
4.4.4 Delovanje pod zemeljskim površjem	27
4.5 IZVESTI OGNJENI NAPAD	28
4.5.1 Dejavniki	28
5 ZAKLJUČEK.....	30
LITERATURA.....	32
SEZNAM SLIK IN TABEL.....	33
IZJAVA O AVTORSTVU	34

POVZETEK

V tej zaključni nalogi so predstavljene tri različne teme, ki spadajo v okvir ofenzivnega delovanja pehote: izkoriščanje, pregon in taktične naloge malih enot.

Izkoriščanje je vrsta ofenzivnega delovanja, ki običajno sledi napadu in katere namen je dezorganizacija sovražnika v globini, cilj pa pridobitev ključnega zemljišča, sovražnikovih zmogljivosti ter virov, kar ima za posledico, da se taktični uspeh pretvori v operativno prednost.

Podobno velja tudi za pregon, toda glavna razlika je v tem, da pri pregonu cilj delovanja ni v zavzemanju zemljišča ali zmogljivosti sovražnika, pač pa v preprečevanju umika sovražnika in uničenju njegovih sil. Tako za izkoriščanje, kot tudi za pregon velja, da se ju izvaja na ravni bataljona ali više, čete ali vodi sodelujejo le kot del širšega delovanja.

Taktične naloge malih enot so specifične dejavnosti, ki jih izvajajo enote med izvedbo taktičnih operacij. Na nivoju voda so to bojna delovanja, ki so mu lahko med bitko dodeljena v izvršitev. Obstaja veliko število različnih taktičnih nalog, v tej nalogi je predstavljenih pet – zavzeti, onemogočiti, podpreti z ognjem, očistiti in izvesti ognjeni napad.

Ključne besede: ofenzivno delovanje, izkoriščanje, pregon, taktične naloge, zavzeti, onemogočiti, podpreti z ognjem, očistiti, izvesti ognjeni napad.

SUMMARY

There are three different subjects presented in this paper all falling under the auspices of infantry offensive operations – exploitation, pursuit and small unit tactical mission tasks.

Exploitation is a type of offensive operation that usually follows a successful attack and the purpose of which is to disorganize the enemy in depth, while the goal is to gain key terrain and enemy facilities or resources. The consequence of exploitation is translation of tactical success into operational advantage.

Similar goes for pursuit while the main difference is in the objective of operation – for pursuit the goal is not to gain terrain, facilities or resources, since it aims to prevent the enemy from escaping and to destroy his forces. Exploitation and pursuit are both only conducted at the battalion level and higher, whilst companies and platoons may conduct offensive operations as part of higher unit's operation.

Small unit tactical mission tasks are specific activities performed by units as they conduct tactical operations. At the platoon level, these tasks are the combat actions the platoon may be called on to perform in battle. There are many diverse tactical mission tasks, however in this paper five of them are presented – seize, suppress, support by fire, clear, attack by fire.

Key words: offensive operations, exploitation, pursuit, tactical mission tasks, seize, suppress, support by fire, clear, attack by fire.

1 UVOD

Delovanje slovenske vojske delimo na ofenzivno, defenzivno, stabilizacijsko in podporno. Od teh je prav ofenzivno delovanje najbolj prvinska vrsta vojaškega delovanja, saj se z ofenzivnim delovanjem porazi sovražnika, zavzame ključno zemljišče, prikrajša sovražnika za vire, ustvarja varno okolje za stabilizacijsko delovanje in podobno. Primarne ofenzivne naloge vojske se lahko strnejo v štiri vsebinske sklope – premik v stik, napad, izkoriščanje in pregon. S stališča malih enot, kot sta četa in vod, izkoriščanje in pregon ne predstavljata neke posebne oblike delovanja, saj sodelujeta le kot delček izvedbe naloge višje enote z izvrševanjem premikov v stik, napadov in izvedbami posameznih ofenzivnih taktičnih nalog malih enot. A kljub temu morajo tudi poveljniki manjših enot dobro poznati in razumeti pomen in način izvedbe teh oblik delovanja, da lahko uresničijo namero nadrejenega poveljnika. Ta zaključna naloga ponuja preprosto in zgoščeno razlago tako izkoriščanja in pregona, kot tudi nekaterih ofenzivnih taktičnih nalog malih enot, ki so neločljivo povezane z vsakršnim ofenzivnim delovanjem.

1.1 IZHODIŠČE ZAKLJUČNE NALOGE

Poznavanje teorije bojnih delovanj vojske na splošno, pehote pa še posebno, je za slušatelje šole za častnike ključnega pomena, zaradi pomanjkanja virov v slovenskem jeziku pa je ta cilj težje dosegljiv. Problem predstavlja tudi veliko število različnih razlag ali opisov (nekaterih v slovenskem, večine pa v tujih jezikih) posameznih pojmov, ki nikjer niso zbrane na enem mestu, kar bi omogočalo bralcu kritično presojo in možnost primerjave.

Kot osnovna literatura za izdelavo zaključne naloge je uporabljen priročnik ameriške vojske (Smartbook – The Small Unit Tactics (Larsen, Wade, 2008)), na doktrino katere se v veliki meri opira tudi nastajajoča doktrina slovenske vojske, čemur je prilagojena tudi sama oblika in vsebina te zaključne naloge. To pomeni, da vsebina same naloge ni prvenstveno znanstvena razprava, pač pa bolj preprosto in praktično podajanje določenih znanj in usmeritev. Pisanje zatorej ni usmerjeno v podajanje nekih novih, izvirnih spoznanj in ugotovitev, pač pa v smer podajanja že obstoječega znanja, ki je bilo do sedaj na voljo le v tuji literaturi, v slovenskem jeziku. Pri tem se sama oblika zaključne naloge poskuša čim bolj približati predpisanim navodilom za pripravo zaključne naloge, kar pa ni bilo možno doseči v celoti.

1.2 NAMEN IN CILJI RAZISKAVE

Namen te zaključne naloge je na kratek, grafično nazoren, razumljiv in zgoščen način opisati organizacijo, načrtovanje in pripravo ter izvedbo obravnavanih bojnih delovanj in taktičnih nalog malih enot.

Osnoven cilj je, da se pripravi izdelek, ki bi lahko prihodnjim generacijam šole za častnike služil kot pripomoček pri študiju, kot uporabno učno gradivo v slovenskem jeziku.

Posledično je cilj tudi, da se na enem mestu zbere čim več različnih pogledov in razmišljanj različnih avtorjev, oziroma različnih opredelitev pojmov, kot se pojavljajo v raznih virih.

Cilj je tudi, da se osnovno temo obogati, oziroma dopolni z kratkimi opisi, definicijami ali razlagami nekaterih temeljnih pojmov, ki so pomembni za razumevanje osnovne tematike, oziroma predstavljajo temeljno znanje vsakega bodočega častnika.

Cilj je poiskati tudi morebitna razhajanja med razlagami obravnavane tematike v različnih virih, predvsem razlike med tujimi (angleškimi) in slovenskimi viri, ter med samimi slovenskimi viri, ki morda različno povzemajo tuje vire.

Za čimbolj nazorno predstavitev posameznih pojmov, je cilj tudi, da se samemu tekstu doda čim več preprostih grafičnih prikazov, povzetih po dosegljivi literaturi ali namensko ustvarjenih za potrebe te naloge.

Seveda pa je cilj tudi, da se ponudi izhodišča za nadaljnje razmišljanje in zbere na enem mestu naslove različnih virov, po katerih je možen dodaten poglobljen študij obravnavanih tematik.

1.3 METODE DELA

Za pridobivanje podatkov potrebnih za izdelavo zaključne naloge je bila uporabljena deskriptivna metoda analiziranja strokovne literature in vojaških priročnikov ter sinteza znanj iz teh virov ter metoda primerjave in interpretacije zbranih podatkov.

1.4 STRUKTURA ZAKLJUČNE NALOGE

Zaključna naloga je v svojem jedru strukturirana v tri glavna poglavja z več podpoglavji. Tema predstavljena v prvem poglavju je izkoriščanje, pri čemer je bistven poudarek na vlogi malih enot v izvedbi izkoriščanja višje enote. Od začetnega splošnega opisa tematike, si podpoglavja sledijo v smiselnem zaporedju, kot si naj bi sledila v priročniku, ki naj bi služil kot (pomožno) učno gradivo slušatelja šole za častnike, ali kogarkoli drugega, ki bi ga obravnavana tematika zanimala. Zatorej je opisano bojno delovanje predstavljeno postopoma po korakih, začenši z organizacijo sil v izvedbi, načrtovanjem in pripravo, nato pa pride na vrsto še sama izvedba. Za zaključek poglavja so navedeni še nekateri pomembni poudarki, ki so bodisi edinstveni za to obliko delovanja, bodisi služijo kot pripomoček k boljšemu razumevanju same tematike.

Za temo predstavljeno v drugem poglavju – pregon – velja enaka zgodba, kot za izkoriščanje, struktura in vsebinska zasnova podpoglavij sta enaki, manjša razlika je le v tem, da je pri pregonu izpostavljena tudi vsebinska delitev delovanja na dve obliki – frontalni in kombinirani pregon.

V tretjem poglavju pa je zgodba nekoliko drugačna, saj se sicer to poglavje, kot prejšnji dve, začne s splošnim opisom tematike, toda se nadaljuje s podpoglavji, ki so vsako zase predstavitev oziroma opis ene od petih prestavljenih taktičnih nalog majhnih enot. Za vsako

od teh taktičnih nalog je podana preprosta razlaga, kaj posamezen pojem pomeni, nato pa še bistveni razmisleki, ki jih mora predvsem poveljnik voda upoštevati, kadar dobi posamezno taktično nalogo v načrtovanje in izvršitev. Za vsako taktično nalogo je podana tudi grafika, ki naj bi ponazarjala samo nalogo.

Preko celotne naloge so v sprotnih opombah podane obrazložitve posameznih pojmov, ki se pojavijo v tekstu, pri čemer so izbrani predvsem pojmi, s katerimi bi se slušatelj šole za častnike morda prvič srečal, pa je pomembno, da jih pozna in razume. Prav tako so v opombah podane tudi nekatere alternativne razlage oziroma dodatna razmišljanja o posameznih vsebinah, ki jih je moč najti v nekaterih drugih virih in ki se vsebinsko ali le v izrazu razlikujejo od zapisanega v osnovni literaturi, uporabljeni pri izdelavi te zaključne naloge.

Skozi tekst so nekateri najpomembnejši poudarki zapisani več kot enkrat, da se s tem, v skladu z namenom in cilji naloge, doseže maksimalni učinek na bralca – torej da si bistvene vsebine čim lažje in čim hitreje vtisne v spomin.

V tekst so smiselno uvrščene tudi nekatere preproste skice oziroma grafični prikazi posameznih aktivnosti opisanih v tekstu, ki pripomorejo k nazornejšemu prikazu vsebine naloge in enostavnejši vizualizaciji določenih pojmov.

Na koncu naloge je podan kratek povzetek, ki zgoščeno podaja nekatere najpomembnejše poudarke iz celotne naloge.

2 OFENZIVNO DELOVANJE – IZKORIŠČANJE

(Povzeto po priročniku Smartbook – The Small Unit Tactics (Larsen, Wade, 2008, str: 2-19 – 2-22)).

Izkoriščanje je vrsta ofenzivnega delovanja, ki običajno sledi uspešnemu napadu in katere namen je dezorganizacija sovražnika v globini¹. Uspešne ofenzivne akcije izkoriščajo poveljniki na vseh ravneh. Zamujena priložnost za agresivno izkoriščanje trenutnega taktičnega uspeha ob vsaki priliki lahko omogoči sovražniku, da ima čas za ponovno vzpostavitev uspešne obrambe s premestitvijo svojih sil, ali s prevzemom pobude preko protinapada. Poveljnik izkoriščanje načrtuje tako, da ohranja pritisk na sovražnika, ga razbije in izrabi njegovo dezorganiziranost, uniči njegovo voljo za upiranje ter zavzame odločilni ali ključni teren.

Izkoriščanje se izvaja na bataljonski ravni ali više. Cilj izkoriščanja je razbitje sovražnikovih sil do te mere, da nima nobenih drugih realnih možnosti, kot da se preda ali pobegne. Čete in vodi lahko izvajajo premike v stik ali napadajo kot del izkoriščanja višje enote.

Operacije izkoriščanja so torej usmerjene v pridobivanje ključnega terena in sovražnikovih zmogljivosti ter virov. Zaseg orožja in streliva, na primer, je legitimen cilj izkoriščanja.

Izkoriščanje je osnoven način za pretvarjanje taktičnega uspeha v operativno prednost. Prispeva k dezorganiziranosti sovražnikovih sil in zmedi v sovražnikovem sistemu poveljevanja in kontrole (C2), ki sledi taktičnemu porazu. Predstavlja pomemben del koncepta ofenzivnega delovanja. Psihološki efekt taktičnega poraza povzroči zmešnjavo in strah v sovražnikovi strukturi C2, kar zmanjša njegove zmožnosti za reagiranje. Izkoriščanje predstavlja izrabo te omejenosti sovražnikovih sposobnosti, z namenom preobrazbe sicer le začasnega taktičnega učinka v trajno operativno prednost pred sovražnikom. Prav zaradi tega je izkoriščanje lahko odločilno pri doseganju končnega uspeha.

2.1 IZVAJANJE IZKORIŠČANJA – PERSPEKTIVA MALIH ENOT

Poveljniki na vseh nivojih izkoriščajo uspešne ofenzivne akcije. Zamujena priložnost za agresivno izkoriščanje uspeha ob vsaki priliki lahko omogoči sovražniku, da ima čas za ponovno vzpostavitev uspešne obrambe s premestitvijo svojih sil, ali s prevzemom pobude preko protinapada. Zatorej bi moralo vsaki ofenzivni operaciji slediti drzno izkoriščanje, v kolikor to ni omejeno z navodili nadrejenih poveljnikov ali s pomanjkanjem potrebnih sredstev. Poveljnik načrtuje izkoriščanje tako, da ohranja pritisk na sovražnika, ga razbije in izrabi njegovo dezorganiziranost, uniči njegovo voljo za upiranje ter zavzame odločilni ali ključni teren.

Namen izkoriščanja je zavzetje ozemlja, zgradb ali sredstev. Sile za izkoriščanje to dosegajo z izrabljanjem uspeha predhodne akcije, kar pomeni, da je izkoriščanje naloga priložnostne

¹ Globina (depth) je pojem, ki zajema podaljšanje delovanj v času, prostoru in sredstvih (FM 1-02, str: 1-58).

narave. Z novimi taktičnimi uspehi, ki sledijo prejšnjim taktičnim uspehom, se dosega operativne koristi.

Izkoriščanja se izvaja na bataljonski ravni ali višje. Čete in vodi lahko izvajajo premike v stik² ali napadajo kot del izkoriščanja višje enote.

2.1.1 Organizacija

Sile, ki izvajajo napad, so prav tako sile, ki prvotno izkoriščajo v napadu dosežen uspeh. Običajno poveljnik podrejeni enoti, pred samim začetkom premika v stik ali napada, izkoriščanja ne odredi kot posebno nalogo. Ko se priložnost za izkoriščanje pojavi, je naloga poveljnika na taktični ravni, da na podlagi obstoječih dejavnikov METT-TC³ hitro notranje reorganizira svojo enoto. Pri tem izdaja dopolnilna povelja (FRAGO). Če za podporo izkoriščanja potrebuje dodatna sredstva, jih poveljnik od ustreznih nadrejenih poveljstev tudi zahteva. Ta dodatna sredstva lahko vključujejo razpoložljiva obveščevalna, opazovalna in izvidniška sredstva ter sile za pomoč pri identifikaciji tarč za napad, prav tako pa tudi bojne helikopterje in vodene izstrelke, za napad na identificirane tarče. Vsaka sila v izkoriščanju mora biti dovolj velika, da se lahko zaščiti pred sovražnikovimi silami, s katerimi pričakuje stik. Poleg tega pa naj bi bile to tudi razmeroma samo-zadostne skupne sile, zmožne hitrih operacij izven podpornega dosega glavnine lastnih sil.

Od enot, ki v boju ustvarijo priložnost za izkoriščanje, se ne more pričakovati, da bodo izvajale izkoriščanje v veliko globino. Če poveljnik načrtuje izkoriščati z določeno podrejeno enoto, mora predhodno opredeliti pričakovano stopnjo izgub ali tveganje, ki ga je pripravljen sprejeti za to enoto v trenutnem delovanju. V kolikor enote, ki začnejo z napadom, utrpijo občutne izgube v bojni moči, jih mora poveljnik zamenjati, čim je to mogoče. Ko opeša bojna moč enote v izkoriščanju zaradi utrujenosti, dezorganizacije, izčrpanosti, ali ko mora zadržati ozemlje ali se oskrbeti, je naloga poveljnika, da izkoriščanje nadaljuje s svežimi silami. V obeh primerih mora imeti nadomestna sila visoko stopnjo taktične mobilnosti⁴, da lahko učinkovito izvaja izkoriščanje.

² Premik v stik (movement to contact) je oblika ofenzivnega delovanja, katere namen je razvijanje situacije na bojišču in vzpostavitev stika s sovražnikom. NATO termin je *napredovati v stik* (advance to contact) (FM 1-02, str: 1-130).

³ METT-TC je pripomoček za pomnjenje, ki se ga uporablja v dveh kontekstih: 1. V kontekstu upravljanja z informacijami so to večje kategorije subjektov, v katere so združene informacije pomembne za vojaško delovanje: naloga (mission), sovražnik (enemy), zemljišče in vreme (terrain and weather), lastne sile in razpoložljiva podpora (troops and support available), razpoložljiv čas (time available), civilisti (civil considerations). 2. V kontekstu taktike pa so to glavni dejavniki, ki se jih vzame v razmislek pri analizi naloge (FM 1-02, str: 1-123). Po slovensko: PSZE-ČC.

⁴ Taktična mobilnost (tactical mobility) je sposobnost enote, da se glede na sovražnika lahko hitro premakne z enega dela bojišča na drugega (FM 1-02, str: 1-183).

2.1.2 Načrtovanje in priprave

Za uspeh izkoriščanja je kritičnega pomena poveljnikova sposobnost, da s proaktivno uporabo svojih sistemov obvladovanja bojišča⁵ sovražniku ne da možnosti izbire. To doseže s prilagajanjem sistemov obvladovanja bojišča znotraj nasprotnikovih časovnih in prostorskih okvirov ob upoštevanju dejavnikov METT-TC.

Poveljnik mora načrtovati decentralizirano izvedbo izkoriščanja. Pri tem je izjemnega pomena jasno izražena poveljnikova namera, saj morajo biti podrejeni sposobni izvajati pobudo v naglo razvijajoči se, spremenljivi situaciji. Poveljnik mora vedno opredeliti razlog izkoriščanja, ki je lahko siljenje umikajočih se sovražnikovih sil iz območja, obkrožitev sovražnikovih sil, tako da se te ne morejo umakniti, ali uničenje sovražnikove artilerije in drugih sistemov ognjene podpore. V nameri poveljnika mora biti jasno opisano zaželeno končno stanje. Ta namera bo tudi določila odločilne⁶ in oblikovalne⁷ operacije ter služila kot vodilo pri odločanju o težišču delovanja v vsakršnem trenutku.

Jasna poveljnikova namera predstavlja njegovim podrejenim smernice za umestitev svojih operacij v skup celotnih operacij višjih poveljstev. Samo podrejeni, ki lahko ukrepajo hitro, imajo možnost izkoristiti vse priložnosti za prizadevanje kar največje škode sovražniku ali pospešitev tempa operacij. Poveljnik mora svojim podrejenim postaviti čim manj omejitev. Te sicer lahko vključujejo jasna navodila o zavzemanju ključnega terena in o velikosti sovražnih sil, katere je dovoljeno enostavno obiti. Zanesljive, varne komunikacije med silami, ki izvajajo izkoriščanje, silami, ki sledijo, in podpornimi silami ter poveljnikom močno olajšajo koordinacijo, kar lahko kar najbolj poveča učinek izkoriščanja. Toda za primer, če komunikacije odpovejo, morajo imeti vsi podrejeni jasno predstavo o zaželenem končnem stanju, da lahko izvajajo aktivnosti v smeri dosega tega končnega stanja.

Načrtovanje izkoriščanja se začne že med pripravljalno fazo vsake ofenzivne operacije. V izogib izgubljanju dragocenega časa med prehodom iz premika v stik, ali napada v izkoriščanje, mora poveljnik predstaviti sile, cilje in območja delovanja podrejenim enotam, preden se ofenzivne operacije začnejo. Ko se pojavi priložnost za izkoriščanje, morajo poveljniki na ravni brigade ali višje začeti z izkoriščanjem takoj, bodisi kot del, bodisi kot nadaljevanje tekoče operacije. Načrt poveljnika mora biti zasnovan tako, da se izogiba potiskanju sovražnika nazaj v smeri njegove lastne oskrbovalne baze.

⁵ Sistemi obvladovanja bojišča (battlefield operating systems) so fizična sredstva, ki jih poveljnik na taktični ravni uporablja pri svojem delovanju za izvršitev nalog, ki mu jih dodelijo nadrejeni poveljniki na taktičnem ali operativnem nivoju. Sedem sistemov obvladovanja bojišča (BOS) je: a) obveščevalno delovanje (intelligence system); b) manevri (maneuver system); c) ognjena podpora (fire support system); d) zračna obramba (air defense system); e) premičnost/oviranje/preživetje (mobility/countermobility/survivability system); f) zagotovitev delovanja (combat service support system); g) poveljevanje in kontrola (command and control system) (FM 1-02, str: 1-20). Po slovenski vojaški doktrini so to bojne funkcije.

⁶ Odločilno delovanje (decisive operation) je delovanje, ki neposredno izvršuje nalogo, ki jo je odredilo nadrejeno poveljstvo. Odločilna delovanja dokončno določijo izide večjih bojov, bitk in vojn (FM 1-02, str: 1-54).

⁷ Oblikovalno delovanje (shaping operation) je delovanje na katerikoli ravni poveljevanja, ki ustvarja in ohranja pogoje za uspeh odločilnega delovanja (FM 1-02, str: 1-170).

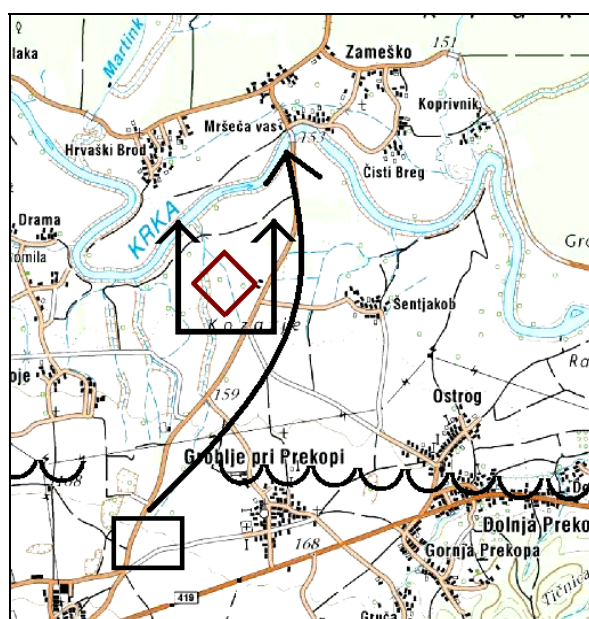
2.1.3 Izvedba

Izkoriščanje zahteva fizično in miselno agresivnost, ko se je potrebno spoprijeti z omejeno vidljivostjo, utrujenostjo, slabim vremenom, nevarnostmi prijateljskega ognja in dolgotrajnimi operacijami. Zahteva tudi drzno in agresivno izvidovanje, takojšnjo uporabo ognjene moči in hitro aktiviranje rezerve. Sile v izkoriščanju izvajajo hitre manevre proti svojim ciljem, prekinjajo poti izmika sovražnika in napadajo njegova poveljniška mesta, komunikacijska vozlišča, rezerve, artilerijo ter enote za bojno podporo, z namenom preprečitve sovražniku, da bi se pravočasno reorganiziral in učinkovito obranil.

Izkoriščanje je načrtovano kot del ali nadaljevanje neke druge bojne operacije. Zaradi tega je zelo težko natančno načrtovati njegovo izvedbo, saj je veliko odvisno od predhodne operacije. Kakorkoli, cilj izkoriščanja je zavzemanje sovražnikovega terena, sposobnosti ali sredstev. Točna tarča izkoriščanja morda niti ni razvidna, dokler predhodna operacija ne doseže svojih ciljev.

1. Poveljnik in podrejeni vodje morajo vedeti, kaj je pred njimi. Med izvajanjem izkoriščanja se običajno manjše sovražnikove uporne enote obide⁸ – ker cilj izkoriščanja *ni* uničenje sovražnikove sile. Namesto tega se izkoriščanje osredotoča na osvojitve posesti sovražnika. Napredujoča sila obide vse, kar ne predstavlja grožnje njenemu hrbtu ali bokom.

Slika 1: Obhod sovražnika

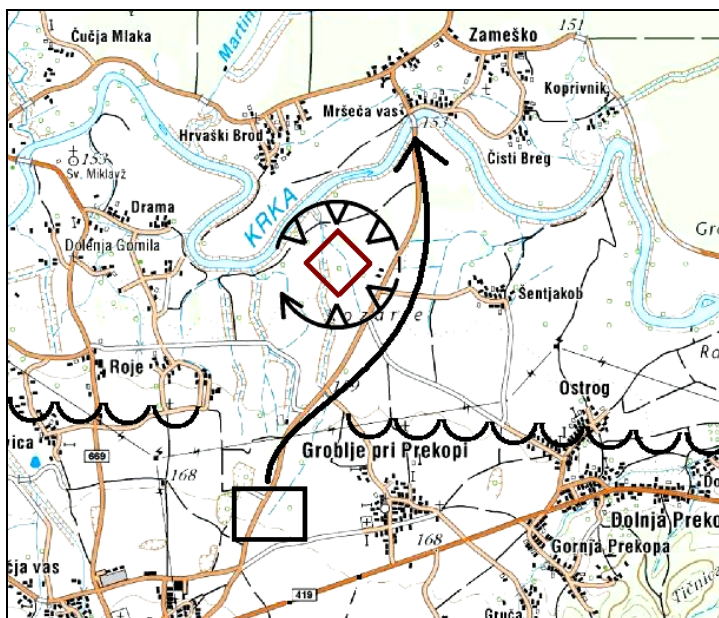
Vir: lasten vir.

⁸ Obiti (obvoz) (bypass) je taktična naloga, pri kateri poveljnik usmeri svojo enoto v manever okoli

ovire, pri čemer se izogiba kakršnemu koli bojnemu stiku s sovražnikom (simbol:) (FM 1-02, str: 1-26).

2. Če ovire ni možno obiti, se poveljnik lahko odloči za izoliranje⁹ sovražnika z ognjem in nadaljevanje izkoriščanja. Lahko pa se tudi odloči za uničenje sovražnika, natanko tako, kot to poteka pri premiku v stik. V vsakem primeru gre za to, da poveljnik noče pustiti za seboj sovražnikove sile, ki bi bila sposobna napasti bodisi sile v izkoriščanju, bodisi preostalih sil, ki tvorijo bazo.

Slika 2: Izoliranje sovražnika

Vir: lasten vir.

3. Na neki točki doseže sila v izkoriščanju točko kulminacije¹⁰, ali preide v pregon. Kulminacija se lahko zgodi zaradi mnogih razlogov, kot so na primer lastne izgube, ali aktiviranje rezerv na strani sovražnika. Ko poveljnik oceni, da se njegove manevrske sile bližajo kulminaciji, mora preiti v drugo obliko delovanja. Po drugi strani, pa izvedba pregona omogoči poveljniku, da zaključi uničenje sovražnika.

⁹ Izolirati (isolate) je taktična naloga, pri kateri se sovražnikove sile odreže (fizično in psihološko loči od vseh povezav) od njegovih virov podpore, mu onemogoči svobodo premika in prepreči stik z drugimi sovražnikovimi silami. Na območju, kjer je izoliran, se mu ne sme dopustiti, da bi si postavil

zatočišče. Učinek: sovražnik je izoliran (simbol:) (Furlan, 2006, str: B-8).

¹⁰ Kulminacija je točka, v kateri sile ne morejo več nadaljevati z delovanji in ima pomen tako v napadu, kot v obrambi. V napadu je to točka v času in prostoru, ko napadalčeva bojna moč ne presega več branilčeve. V tem trenutku napadalec tvega protinapad in poraz ter je nadaljevanje napada zelo nevarno. Umetnost napada na vseh ravneh je obvladati cilj, preden je dosežena kulminacija. Branilec doseže svojo točko kulminacije, ko nima več zmožnosti za uspešno obrambo ali prehod v protinapad. Umetnost obrambe je privedi sovražnika do kulminacije ter ga napasti, ko je izbral svoje vire in ni več sposoben organizirati uspešne obrambe (Brinc in sodelavci, 2006, str: 73).

2.2 POMEMBNI POUČENJA

Izkoriščanje je nadaljevalna oblika napada. Njegovi smotri so v osvajanju ozemlja, ključnih zmogljivosti ali sovražnikovih sredstev, kot so na primer (skrivne) oskrbovalne točke. Kakorkoli, izkoriščanje ni primarna oblika napada. To pomeni, da bo izkoriščanje vedno le sledilo uspešnemu napadu, premiku v stik, ali obrambi. Sila, ki bo izvajala te operacije, se bo morala po lastnem uspehu hitro preusmeriti v izkoriščanje. To je lahko načrtovano kot del, ali kot nadaljevanje kakršnekoli naloge.

2.2.1 Definiran cilj

Izkoriščanje zahteva točno definiran cilj, kot je določeno ozemlje ali objekt, ki ga je možno fizično zasesti. Poleg tega se sile v izkoriščanju, tako kot pri premiku v stik, zanašajo na izkušnje poveljujočega v boju, da bo vedel, kdaj sovražnika le obiti, kdaj pa se s sovražnikom spopasti in kako pravočasno prepoznati znake kulminacije – točke od koder nadaljnje delovanje ne bo uspešno.

Vodenje izkoriščanja je v sami organiziranosti in vodenju zelo podobno kot pri premiku v stik. Kakorkoli, medtem ko je premik v stik usmerjen v točno določeno os napredovanja, ali pa cilja na sovražnikove sile, išče izkoriščanje specifičen cilj na določeni geografski lokaciji. To ima za posledico, da obhod sovražnika običajno ni le sprejemljiv, v večini primerov je celo zaželen.

2.2.2 Del operacije ali njeno nadaljevanje

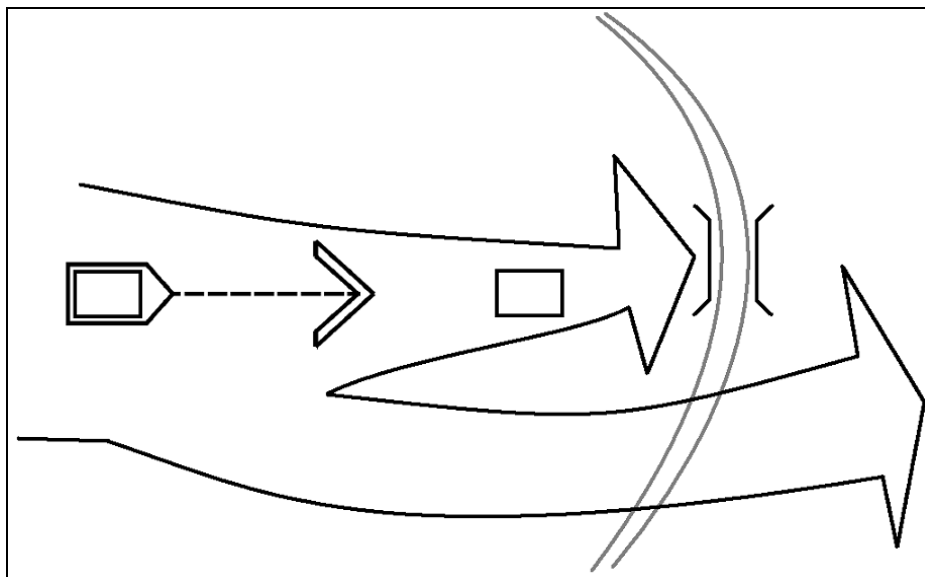
Izkoriščanje je načrtovano le kot del, ali kot nadaljevanje neke druge bojne operacije. Nikoli ne predstavlja osnovne oblike ofenzivnega delovanja. Osnovne oblike delovanja (napad, premik v stik, ali tudi obramba) morajo biti zastavljene tako, da je mogoč hiter in učinkovit prehod v izkoriščanje. To pa zahteva dobro informiranost vseh podrejenih poveljujočih, ki morajo vedeti, kakšna je namera nadrejenega poveljnika.

Izkoriščanje je osnovno sredstvo prenosa taktičnega uspeha v operativno korist. Okrepi dezorganiziranost sovražnikovih sil ter zmedo v sovražnikovem sistemu poveljevanja in kontrole (C2), ki je posledica taktičnega poraza. Predstavlja bistven del koncepta ofenzivnega delovanja. Psihološki učinek taktičnega poraza vnese zmedo in strah v sovražnikovo strukturo C2, kar negativno vpliva na njegovo sposobnost učinkovitega reagiranja. Izkoriščanje predstavlja izrabo priložnosti, ki se pojavi s tem zmanjšanjem sovražnikove sposobnosti za reagiranje, tako da se doseže trajne učinke na mestu, kjer bi bil sicer dosežen le začasen uspeh, če bi ne bili izvedli izkoriščanja. Zaradi tega je izkoriščanje lahko tudi odločilna oblika delovanja.

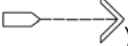
2.2.3 Prehod

Uspešnemu napadu sledi lokalno izkoriščanje, ki ga izvede sila v napadu. Enota izvede lokalno izkoriščanje, ko izkoristi kakršnekoli taktične priložnosti, ki si jih je ustvarila z uspešno izvedbo dodeljene ofenzivne naloge. Kadarkoli je to možno, vodeča napadna enota preide naravnost v izkoriščanje, takoj ko doseže cilj svoje naloge z lokalnim izkoriščanjem. Če to ni izvedljivo, lahko poveljnik spusti naprej v vodstvo sveže sile (slediti in prevzeti¹¹) (glej: slika 3). Poveljnik mora ukrepati hitro, da še pravočasno izkoristi lokalne uspehe. Čeprav se ta lokalna izkoriščanja lahko zdijo neznatna, pa se lahko njihovi kumulativni učinki izkažejo kot odločilni. Podrejeni poveljniki, ki delujejo v skladu z namero višjega poveljnika, lahko prevzamejo pobudo in sami sprožijo izkoriščanje. Vendar, ko poveljnik začne z lokalnim izkoriščanjem, mora obvestiti nadrejeno poveljstvo, da je to seznanjeno s poveljnikovimi načrti. Na ta način se prepreči nenamerni razdor v bojnem pohodu višje enote in se omogoči nadrejenemu poveljstvu, da oceni nadaljnje možnosti.

Slika 3: Sledi in prevzemi v izkoriščanju

Vir: lasten vir.

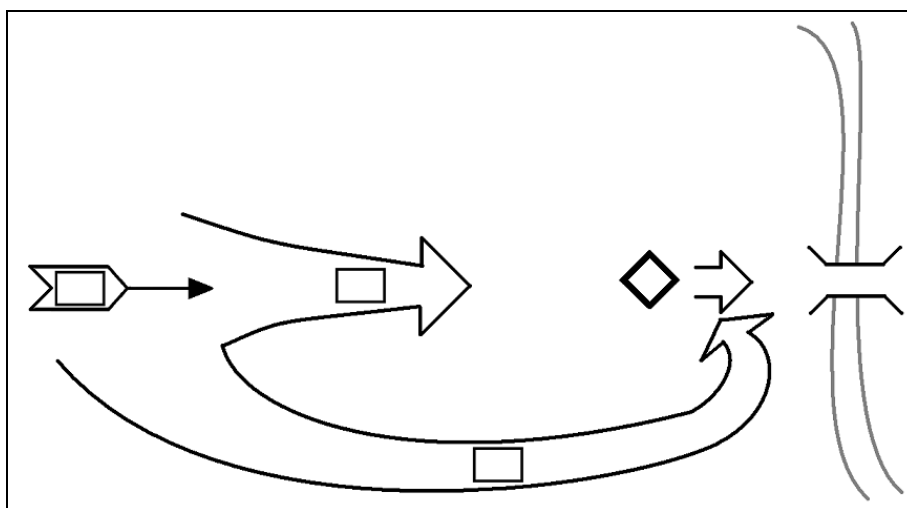
¹¹ Slediti in prevzeti (follow and assume) je taktična naloga, ki pomeni: Spremljati sile, ki izvajajo ofenzivno delovanje, in biti pripravljen za nadaljevanje uresničevanja poslanstva v primeru, da so vodilne sile vezane ali zaradi drugih razlogov ne morejo nadaljevati. Opomba: Sile, ki dobijo takšno nalogo, niso v rezervi, ampak so angažirane za izvedbo določene naloge (simbol:) (Furlan, 2006, str: B-7). V Navodilu za oblikovanje vojaških simbolov kopenskih sistemov (Maroh, 2006, str: 6-3) je ta taktična naloga poimenovana *spremljati in prevzeti*.

3 OFENZIVNO DELOVANJE - PREGON

(Povzeto po priročniku Smartbook – The Small Unit Tactics (Larsen, Wade, 2008, str: 2-23 – 2-28)).

Pregon je nadaljevalna oblika napada, ali protinapad, kadar je izveden v obrambi. Pregon se običajno izvaja na ravni brigade ali više. Za pregon je značilno, da sledi uspešnemu izkoriščanju. Vzorno izveden pregon prepreči umikajočemu se sovražniku, da bi pobegnil in ga uniči. Čete in vodi sodelujejo v izvedbi pregona večje enote in lahko izvajajo napade kot del teh operacij višje enote. Zatorej mora biti pregon načrtovan kot del ali kot nadaljevanje druge operacije. Osnovna operacija pa mora biti zastavljena tako, da je ob primernem trenutku mogoč hiter prehod v pregon.

Slika 4: Pregon

Vir: povzeto po skripti Bojno delovanje (Furlan, 2006, str: 100).

(slika 4: Pregon je usmerjen v iskanje, zaustavljanje in uničenje bežečih sovražnikovih sil. Za dosego tega cilja se sila, ki izvaja obhod, hitro pomika po vzporednih poteh okoli bežečega sovražnika in ga nato zaustavi ter zatre na njegovih poteh izmika.)

V nasprotju z izkoriščanjem, ki je običajno osredotočeno na zavzetje ključnega ali odločilnega zemljišča, namesto na sovražnikove sile, se pregon vedno osredotoča prav na uničenje umikajočih se sovražnikovih sil. To pa je le redko doseženo z neposrednim potiskanjem sovražnih sil nazaj po njihovih logističnih poteh¹² (LOC – line of communication). Poveljnik v pregonu si prizadeva, da združi neposreden pritisk na umikajoče se sile z obhodnim ali obkoljujočim manevrom, z namenom namestitve lastnih sil vzdolž sovražnikovih linij umika. Na ta način se veže sovražnika v položaje, kjer ga je možno poraziti po delih

¹² Logistična pot (line of communications) je pot, bodisi po zemlji, bodisi po vodi ali zraku, ki povezuje delujočo vojaško silo z bazo njenega delovanja in vzdolž katere se izvajajo premiki zalog in vojaških sil (FM 1-02, str: 1-113).

(defeat in detail¹³). Ko postane očitno, da je sovražnikov odpor popolnoma izničen in da beže zapušča bojišče, se lahko izvede prehod v pregon iz vsake oblike ofenzivnega delovanja.

Operacija preгона se začne, ko sovražna sila poskusi izvesti katero od povratnih delovanj (retrograde operations¹⁴). V tem trenutku postane najbolj občutljiva in dovzetna za izgubo notranje povezanosti ter posledično za dokončno uničenje. Agresivno izveden pregon spravi sovražnika v ujet položaj, na katerega ni pripravljen, v katerem se ni sposoben braniti in v katerem je soočen le z možnostjo predaje ali možnostjo lastnega dokončnega uničenja. Naglo premeščanje enot, nenehni dnevni in nočni premiki, sunkoviti napadi, obvladovanje odrezanih sovražnih sil, veliko število ujetnikov in pripravljenost na opustitev določene stopnje sinhronizacije, z namenom ohranjanja stika z umikajočim se sovražnikom ter pritiska nanj, so dejavniki, ki so značilni za to vrsto ofenzivnega delovanja. Pregon zahteva nagle manevre in napade, za zadajanje udarcev sovražniku na njegovih najbolj občutljivih točkah. Za uspešen pregon je potreben obstoj prilagodljivih sil, iniciativa poveljnikov na vseh ravneh in ohranjanje visokega operativnega tempa med samo izvedbo.

Sovražnik lahko začne s povratnim delovanjem, ko prijateljske ofenzivne operacije uničijo njegovo obrambo. Poleg tega lahko sovražnik namenoma začne s povratnim delovanjem, ko:

- Se odziva na nevarnost obkolitve;
- Prilagaja razporeditev svojih sil na bojišču, glede na spreminjajočo se situacijo;
- Poskuša pritegniti naše sile v območja ognja, cone ubijanja, ali območja svojega delovanja;
- Namerava uporabiti orožja za množično uničevanje.

3.1 ORGANIZACIJA

Običajno poveljnik vnaprej ne organizira svojih sil namensko za pregon, vendar lahko pregon načrtuje kot del ali nadaljevanje svojih ofenzivnih operacij. Tako mora biti prilagodljiv, da hitro reagira, ko se pokažejo ugodne okoliščine. Poveljnikove manevrske in oskrbovalne enote

¹³ Premagati po delih (defeat in detail) – se doseže s koncentracijo velike bojne moči na posamezne ločene dele sovražnikovih sil, namesto da bi poskušali poraziti celotno sovražno silo naenkrat. Manjša sila lahko uporabi to tehniko nasproti večjemu sovražniku. *Premagati po delih* se lahko izvede zaporedoma (premagati ločene elemente enega za drugim v časovno sledečem si zaporedju). Na primer, poveljnik lahko nakopiči učinke velike bojne moči proti sovražnikovemu elementu izven podporne razdalje preostanka sovražnikove sile. To omogoči poveljniku, da uniči ciljni sovražnikov element, preden ga lahko dosežejo okrepitev (FM 3-90, str: 2-7).

¹⁴ Povratno delovanje (retrograde operations) je vrsta defenzivnega delovanja, ki vključuje organiziran premik stran od sovražnika z namenom pridobivanja časa, ohranjanja sil, vsiljevanja sovražniku neugodnega položaja, ali izogibanja se bojevanju v neugodnih razmerah. Sovražnik lahko prisili poveljnika v izvajanje povratnega delovanja, ali pa ga ta izvede prostovoljno. V vsakem primeru pa mora nadrejeni poveljnik sile, ki izvaja povratno delovanje, odobriti njegovo izvedbo, preden se to prične. Povratno delovanje je prehodno delovanje, nikoli se ne izvaja kot samostojno delovanje. Je del širše sheme manevra, ki je usmerjena v ponovno prevzetje iniciative in poraženje sovražnika. Oblike povratnega delovanja so: umik, zadrževanje in odstopanje. (FM 3-90, poglavje 11; FM 3-0, str: 8-5 – 8-8)

nadaljujejo s svojimi trenutnimi aktivnostmi, medtem ko on ponovno določi njihove prioritete, z namenom podpore pregonu. Na podlagi dejavnikov METT-TC si od nadrejenih poveljstev pridobi še dodatno podporo za izvedbo pregona.

Najbolj tipična organizacija sil za izvedbo pregona sestoji iz sil za zavarovanje, sil za neposredni pritisk¹⁵, sil za obkolitev¹⁶, sil za sledenje in podporo ter rezervnih sil.

Če so na voljo zadostna sredstva, je možno imeti tudi več kot eno skupino za obkolitev. Sile za sledenje in podporo nadzirajo že osvojeni del bojišča, da s tem preprečijo zapravljanje bojne moči sil za neposredni pritisk, ki so ves čas na težišču delovanja.

Slediti in podpreti je taktična naloga, pri kateri določena sila sledi in podpira vodilno silo, ki izvaja ofenzivno operacijo. Sila, ki sledi in podpira, ni rezerva, ampak je angažirana za izvedbo določene naloge. Naloga sil za sledenje in podporo so:

- Uničiti sovražnikove enote, ki jih vodilna sila med napredovanjem ni uničila, ampak enostavno obšla;
- Blokirati premike sovražnikovih okrepitev;
- Zamenjati na položaju katerokoli silo za neposredni pritisk ali silo za obkolitev, ki je zaustavljena z namenom obvladovanja sovražnika;
- Zavarovati logistične poti;
- Odstranjevati ovire;
- Varovati ujetnike, ključna območja in zgradbe ter sredstva;
- Pokrivati izgube prijateljskih sil v boju;
- Zavarovati ključno zemljišče;
- Kontrolirati razseljene civiliste.

Poveljnik enoti določi nalogo sledenja in podpore z namenom, da lahko podpirana sila posveti vso svojo bojno moč odločilnemu delovanju in ne kakšnim drugim nalogam, ki bi upočasnile tempo ofenzivnega delovanja ter omejile iniciativo. Sila za sledenje in podporo mora izvršiti svojo nalogo, da prepreči sovražniku, oviram in drugim dejavnikom, da bi negativno vplivali na ofenzivno delovanje, še posebno vzdolž logističnih poti.

Poveljnik, ki odredi nalogo sledenja in podpiranja, ima dve možnosti, z vidika odnosa med podpirano enoto in enoto, ki podpira. Enoto, ki sledi in podpira, lahko postavi v standardno

¹⁵ Sila za neposredni pritisk (direct-pressure force) je tista sila uporabljena v operaciji pregona, ki se usmeri na glavnino sovražnikovih sil, z namenom preprečevanja sovražniku, da bi dosegel prekinitve stika ali da bi se lahko obrambno organiziral, preden mu sila v obhodu pride za hrbet. Običajno izvaja serijo hitrih napadov, ki sovražnika silijo v to, da se ustavi in bori, s čimer se upočasni njegov umik (FM 1-02, str: 1-61).

¹⁶ Sila za obkolitev (encircling force) je tista sila uporabljena v operaciji pregona, ki izvede obhodni manever sovražniku za hrbet ali na bok, z namenom, da blokira njegov pobeg, tako da ga lahko sila za neposredni pritisk in sila za obkolitev uničita, medtem ko je ujet med njiju. Ta sila napreduje mimo sovražnika po poteh, ki so vzporedne potem sovražnikovega umika. Če sila za obkolitev ne more prehiteti sovražnika, da bi mu lahko presekala poti izmika, ga lahko napade tudi z boka (FM 1-02, str: 1-70).

linijo poveljevanja pod podpirano enoto kot pridodano enoto, ali pod operativno kontrolo. Druga možnost pa je, da ohrani neposredno poveljevanje nad enoto, ki sledi in podpira, pri čemer podpirana enota pošlje vse zahteve za podpiranje preko njegovega poveljstva (po FM 3-90, str: B-9).

Rezerva (torej so to dodatne sile, poleg sil za sledenje in podpiranje) omogoča poveljniku, da izkoristi nepredvidene priložnosti, ali da se lahko hitro odzove na sovražnikove protinapade. Rezerva do vključitve v boj nima drugih zadolžitev, kot da se na varni razdalji pomika za silami, ki so v stiku in je v pripravljenosti za takojšnje posredovanje na poveljnikov ukaz.

Pri izvedbi pregona obstajata dve osnovni organizacijski možnosti; vsaka od njiju pa vključuje tudi sile za neposreden pritisk. Prva je frontalni pregon, pri katerem so uporabljene le sile za neposreden pritisk. Druga pa je kombinacija, pri kateri so uporabljene tako sile za neposreden pritisk, kot tudi sile za obkolitev. Ta oblika kombiniranega pregona je na splošno bolj učinkovita. V kombiniranem pregonu lahko odločilno delujejo tako sile za neposreden pritisk, kot tudi sile za obkolitev.

3.1.1 A – frontalni pregon

Pri frontalnem pregonu poveljnik uporabi le sile za neposreden pritisk, s katerimi deluje vzdolž poti umikanja sovražnika. Za to možnost se lahko poveljnik odloči v dveh primerih. Prvi primer je, ko okoliščine ne omogočajo formiranja sil za obkolitev, ki bi bile dovolj mobilne, da bi lahko pravočasno prišle za hrbet sovražnika. Drugi pa je, ko ne more formirati takšnih sil za obkolitev, ki bi bile sposobne vzdržati do ponovne vzpostavitve povezave (»linka«) s silami za neposreden pritisk. Kateri koli od teh dveh primerov je lahko posledica omejeno prehodnega terena, ali pa dejstva, da se sovražnik umika v disciplinirani, povezani formaciji in še vedno razpolaga z dovolj veliko bojno močjo.

3.1.2 B – kombiniran pregon

Pri pregonu daje združevanje frontalnega pregona z obkolitvijo najbolj odločilne učinke. Za kombiniran pregon velja, da sile za neposreden pritisk začnejo s frontalnim pregonom takoj, ko odkrijejo, da je sovražnik pričel s povratnim delovanjem. S tem upočasnijo tempo sovražnikovega umika (ali pa ga povsem ustavijo na njegovi trenutni lokaciji, v kolikor je to le mogoče) in po možnosti uničijo njegove sile za hrbtno zaščito. Z ohranjanjem neprestanega pritiska na sovražnika aktivnosti sil za neposreden pritisk pripomorejo k vzpostavitvi pogojev, potrebnih za uspeh delovanja sil za obkolitev. Sile za obkolitev izvedejo manever obhoda ali premik sovražniku za hrbet, tako da se postavijo v položaj, od koder lahko blokirajo sovražnikov pobeg in ga ujamejo med dvoje sil, kar vodi v njegovo dokončno uničenje.

3.2 NAČRTOVANJE IN PRIPRAVA

Poveljnik pričakuje sovražnikovo povratno delovanje kot del, ali kot nadaljevanje načrtovanega delovanja. V načrtu naj bi bile določene sile za neposredni pritisk, sile za obkolitev, sile za sledenje in podporo ter rezerva, katere naj bi vse imele tudi jasno določeno poslanstvo. Poveljnik mora v izvedbi pregona uporabiti kar največje število razpoložljivih bojnih enot. Podrobnosti svojega načrta zasnuje na podlagi sovražnikovih pričakovanih aktivnosti, bojnega razporeda lastnih napadajočih enot in količine časa za načrtovanje. Poleg tega poveljnik vzame v razmislek tudi :

- Poti, ki bi jih sovražnik verjetno lahko uporabil pri izvedbi povratnega delovanja;
- Razpoložljivost obveščevalnih zmogljivosti ter zmogljivosti za nadzor in izvidovanje, z razlogom odkrivanja sovražnikovih sil ter določanja tarč po globini;
- Shemo manevra;
- Razpoložljivost in stanje poti, ki omogočajo pregon;
- Razpoložljivost sil za vzdrževanje pritiska na sovražnika, dokler ta ni dokončno uničen;
- Značilnosti odločilnega terena;
- Uporabo sil za izvidovanje in zaščito;
- Razmestitev precizno vodenih izstrelkov in zračne podpore;
- Razpoložljivost sil za bojno podporo in sil za podporo delovanja.

Pri načrtovanju pregona se mora upoštevati tudi možnost začasnega defenzivnega delovanja med morebitnimi operativnimi premori¹⁷, ko se izvajajo priprave na nadaljevanje pregona, ali za konsolidiranje pridobljenega. Kakorkoli, uporaba operativnega premora ima na splošno za posledico opustitev pregona, ker ima sovražnik možnost, da ta čas izkoristi za organiziranje učinkovite obrambe.

Poveljnik se mora še posebej posvetiti vprašanju zaznavanja sovražnikovega povratnega delovanja; če tega ne zazna pravočasno, lahko sovražnik uspe v prekinitvi stika¹⁸. Pri tem se poveljnik zanaša na aktivno izvidovanje, razumevanje sovražnikove taktike in poznavanje trenutne taktične situacije. Oprezati mora za znaki, ki kažejo, da se sovražnik pripravlja na izvedbo povratnega delovanja, kot na primer, ko sovražnik:

- Trpi za pomanjkanjem zmožnosti za ohranjanje svojih položajev ali kohezije;
- Izvaja omejene lokalne protinapade;
- Krepi svoja izvidniška in obveščevalna prizadevanja;

¹⁷ Operativni premor (operational pause) je začasna načrtovana prekinitve delovanj po doseganju večjega taktičnega ali operativnega cilja, vendar pred doseganjem lastne točke kulminacije. Namenjen je obnovitvi bojne moči pred nadaljevanjem delovanj (Brinc in sodelavci, 2006, str: 177).

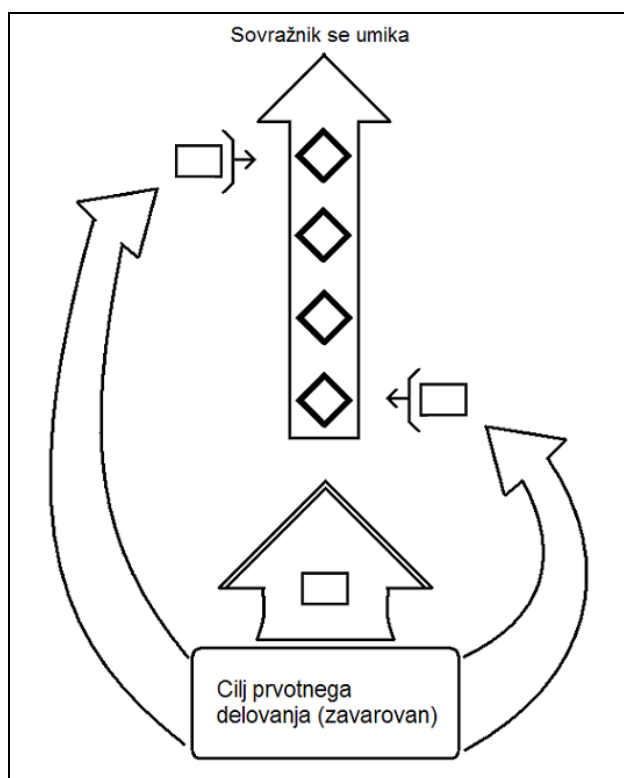
¹⁸ Prekinitve stika (disengage) je taktična naloga, pri kateri poveljnik svoji enoti ukaže prekinitve bojnega stika s sovražnikom z namenom, da svoji enoti, oziroma lastnim silam, omogoči izvedbo druge naloge, ali da se izogne odločilnemu delovanju (FM 1-02, str: 1-62).

- Povečuje število premikov v ozadju in spreminja vrsto enot, ki te premike izvajajo, predvsem ognjena podpora in rezerve;
- Pripravlja zmogljivosti, opremo in zaloge za uničenje;
- Okrepi ogenj na enem ali več posameznih sektorjih frontne linije, kar pa se ne sklada z razvijajočo se situacijo na bojišču in ob času, ko se zdi, da količina obrambnega ognja pojenja.

3.3 IZVEDBA PREGONA – VIDIK MALE ENOTE

Pregon se običajno izvaja na ravni brigade ali višje. Značilno je, da pregon sledi uspešnemu izkoriščanju. V najboljšem primeru prepreči bežečemu sovražniku umik in ga nato dokončno uniči. Čete in vodi pri pregonu sodelujejo kot del višjih enot in pri tem lahko izvajajo napade kot del delovanja višje enote.

Slika 5: Izvedba preгона

Vir: povzeto po Smartbook – The Small Unit Tactics (Larsen, Wade, 2008, str: 2-26).

(slika 5: Pregon predstavlja napredovanje manjših enot naprej v obhod sovražnika, tako da ga lahko vežejo¹⁹ na njegovi poti pobega. Zatrt sovražnik ne more koordinirati obrambe in tako ga lahko glavčina naših sil premaga po delih.)

¹⁹ Vezati (fix) pomeni preprečiti sovražniku premik kateregakoli dela njegovih sil z določene lokacije za določeno časovno obdobje. Učinek je, da sovražnik nima svobode delovanja (simbol:)

Pregon je načrtovan kot del ali kot nadaljevanje neke druge bojne naloge. Skoraj nemogoče je izvedbo preгона načrtovati v podrobnostih, saj je ogromno odvisno od stanja sovražnikovih enot po zaključku našega prvotnega bojnega delovanja. Kakorkoli, cilj preгона je uničenje ali zajetje sovražnikovih sil.

Ko poveljnik enkrat sproži pregon, sovražnika vztrajno preganja, dokler preгона ne zaključi nadrejeno poveljstvo. Nadrejeno poveljstvo pa pregon prekine v sledečih primerih:

- Sila v pregonu uniči ali zajame sovražnika in s tem konča njegov odpor;
- Sila v pregonu zaustavi/veže sovražnika za glavnino sil, ki sledijo;
- Nadrejeni poveljnik oceni, da je sila v pregonu tik pred tem, da doseže točko kulminacije.

Glavnina sil izvaja agresivne manevre, medtem ko sile za obkolitev držijo sovražnika zaustavljenega. Glavnina napade in porazi po delih vsak del razdrobljenih sovražnikovih sil. Ta proces se nadaljuje do dosega točke kulminacije.

1. Poveljnik in podrejeni poveljujoči morajo vsaj približno vedeti, kje se nahajajo sovražnikove poti izmika. Sila za zaustavljanje sovražnika (praviloma rezerva kateregakoli bojnega delovanja) se mora premakniti globoko v sovražnikovo ozemlje, da lahko razbere, kje so sovražnikove poti za izmik in sporoči te informacije nazaj do glavnine. Sila za zaustavitev sovražnika zatre sovražnika v posameznih obkoljenih področjih na njegovih poteh izmika, s čimer mu prepreči, da bi koordiniral učinkovit odziv s sosednjimi sovražnimi enotami. Glavnina lastnih sil se nato z agresivnimi manevri premakne do ujetega, izoliranega sovražnika in ga uniči. Ta postopek se ponavlja z namenom zajetja in uničenja kar se da velikega števila sovražnikovih enot.

2. Pregon je osredotočen na uničenje sovražnikove sile. Zatorej sile v pregonu obidejo vsak teren ali objekte, ki ne predstavljajo neposredne grožnje njihovim hrbtom ali bokom. Ne puščajo pa za seboj sovražnikove sile, ki bi bila sposobna zadrževati sile za zaustavljanje sovražnika, ali glavnino lastnih sil v pregonu.

3. Poveljnik mora ves čas oprezati za znaki bližajoče se točke kulminacije. Medtem ko je sovražnik preganjan, se umika na mesta, kjer se lahko oskrbi s sredstvi za boj. Na primer, možno je, da se umika na vnaprej predvidena zbirna mesta²⁰ – ki mu lahko nudijo obrambne položaje.

3.4 POMEMBNI POUČENI

Pregon je klasičen manever po principu »kladiva in nakovala«. Sila v pregonu mora imeti jasno predstavo o tem, kje se nahaja sila za obhod sovražnika in tudi, kje se nahajajo same sovražnikove sile, preden lahko začne »z zamahovanjem kladiva« glavnine.

(Furlan, 2006, str: B-7). V Navodilu za oblikovanje vojaških simbolov kopenskih sistemov (Maroh, 2006, str: 6-3) je ta taktična naloga poimenovana *fiksirati*.

²⁰ Zbirna točka (rally point) je lahko prepoznavna točka na zemljišču, na kateri se enote lahko ponovno zberejo skupaj in se reorganizirajo, če se poprej razkropijo (FM 1-02, str: 1-155).

Ko poveljnik začne s pregonom, pogosto tvori silo za izvedbo obhoda sovražnika iz sil, ki do tedaj niso bile vpletene v spopad, ali iz rezervnih enot. Seveda te sile nimajo dodeljenih elementov za ognjeno podporo. Posledično mora poveljnik načrtovati, kako bo prerazporedil svoje zmogljivosti za ognjeno podporo, da lahko te ustrezno podprejo sile za obkolitev sovražnika. Bojni helikopterji in neposredna zračna podpora²¹ so zelo primerni za podpiranje sil, ki izvajajo obhod sovražnika.

Pregon je pogosto izveden kot serija posameznih obkolitev, v katerih so sledeče si posamezne skupine bežečega sovražnika prestrežene, odrezane od zunanje podpore in nato zajete ali popolnoma uničene. Sila za neposredni pritisk izvede serijo hitrih in agresivnih napadov, z namenom uničenja sovražnikove sile za zavarovanje hrbta, ohranjanja neprestanega pritiska na glavnino sovražnikovih sil in upočasnitve sovražnikovega umika. Ob vsaki priložnosti sila za neposredni pritisk zaustavi, upočasni in uniči sovražnikove elemente, v kolikor seveda takšne akcije nimajo prevelikega negativnega vpliva na njeno primarno nalogo ohranjanja stalnega pritiska na sovražnikovo glavnino. Sila za neposreden pritisk lahko enostavno obide velike elemente sovražnikovih sil, če je možno, da jih varno prepusti enotam za sledenje in podporo, ali če te sili za neposreden pritisk preprosto ne predstavljajo resne grožnje.

3.4.1 Premičnost in oviranje²²

Inženirska sredstva za premičnost in oviranje so lahko zelo koristna pri ohranjanju tempa napredovanja in upočasnjevanja sovražnikovega umika. Inženirji pripravijo pot za napredovanje in podpirajo stransko razpršitev enot, ki prehajajo v pregon ter premik rezerve. Med pregonom mora poveljnik načrtovati, da mu bodo inženirci zagotavljali jurišno premoščanje ovir med napredovanjem in nujna popravila poti za ohranjanje tempa pregona. Poveljnik tudi načrtuje uporabo inženirskih zmogljivosti za blokiranje kakršnih koli sovražnikovih poti umika z uporabo protitankovskih in daljinsko proženih min, z rušitvami infrastrukture ter ovirami.

3.4.2 Tveganje

Izvajanje pregona je preračunano tveganje²³. Ko se pregon enkrat začne, poveljnik ohranja stik s sovražnikom in umikajočega se sovražnika preganja brez nadaljnjih ukazov. Poveljnik vztraja s pregonom, dokler je sovražnik neorganiziran in prijateljske sile napredujejo.

²¹ Neposredna (bližnja) zračna podpora (close air support) so zračna bojna delovanja proti sovražnim ciljem, ki se nahajajo v neposredni bližini lastnih sil. Zahtevajo podrobno usklajevanje delovanja iz zraka z ognjem in premikom teh sil (Brinc in sodelavci, 2006, str: 52).

²² Oviranje (counter-mobility) je izdelava ovir in postavljanje minskih polj z namenom zadržati, motiti ali uničiti sovražnika. S tem se okrepijo taktične lastnosti zemljišča (Brinc in sodelavci, 2006, str: 69).

3.4.3 Prehod

Pregon pogosto preide v druge oblike ofenzivnih ali defenzivnih delovanj. Če se sovražnik poskuša reorganizirati, izvedejo sile v pregonu hitre napade. Te sile nato izvedejo tudi izkoriščanje z namenom pridobitve trajne koristi iz izvedenih napadov, nakar ponovno preidejo v pregon. Sile, ki izvajajo pregon, lahko preidejo tudi v obrambno delovanje, v kolikor tekom svojega delovanja dosežejo točko kulminacije. To se običajno zgodi, kadar sovražnik dobi močne okrepitve, s katerimi se pripravi na protiofenzivo.

²³ Preračunano tveganje (calculated risk) je izpostavljanje možnostim za poškodbo ali izgubo življenj, kadar si poveljnik lahko vizualizira izid tveganja v smislu rezultata izvedene naloge nasproti izgubam lastnih enot, pri čemer oceni, da je rezultat vreden morebitnih žrtev (FM 1-02, str: 1-26).

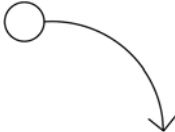

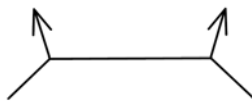
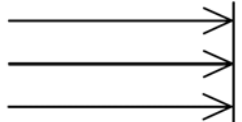
4 OFENZIVNE TAKTIČNE NALOGE MALIH ENOT

(Povzeto po priročniku Smartbook – The Small Unit Tactics (Larsen, Wade, 2008, str: 2-29 – 2-34))

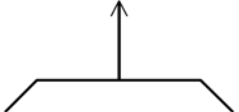
Taktične naloge so specifične dejavnosti, ki jih izvajajo enote med izvedbo taktičnih operacij ali manevra. Te naloge so na nivoju voda bojna delovanja, ki so mu med bitko lahko dodeljena v izvršitev. Tukaj bodo predstavljeni le posamezni primeri nekaterih splošnih delovanj in nalog, ki jih vod lahko izvaja med premikom v stik, hitrim napadom, ali premišljenim napadom. Izjemno pomembno je v celoti razumeti namen določene naloge (*ka*), saj namen (*zaka*) določi, kaj mora vod doseči kot rezultat izvedene akcije. Čeprav je morda nalogo možno v celoti izvršiti, je akcija lahko dejansko neuspešna, če se med tem razmere na bojišču spremenijo in posledično vod ni zmožen doseči namena.

Opomba: V tem delu uporabljene situacije za opisovanje vloge poveljnika voda v izvedbi taktičnih nalog, so le primeri. Kot take niso primerne za uporabo v vsakem taktičnem delovanju, niti niso mišljene kot predpis za kakršnokoli specifično metodo ali tehniko, ki bi jo moral vod uporabiti pri doseganju namena akcije. Konec koncev je dolžnost poveljujočega, ali vodje na terenu, da pri delovanju svoje enote uporabi tako tukaj opisane usmeritve, kot tudi svoje znanje o konkretni situaciji. Razumevanje zmogljivosti lastne enote, sovražnika s katerim se bojuje in zemljišča, na katerem se odvija bitka, je bistvenega pomena pri iskanju učinkovitih taktičnih rešitev.

Tabela 1: Ofenzivne taktične naloge malih enot

Taktična naloga ²⁴	Simbol	Definicija
Zavzeti*		Zavzeti je taktična naloga, ki vključuje prisvajanje določenega območja z neustavljivo silo. Sovražnikova sila ne more več neposredno delovati z ognjem na cilj, ki je bil zavzet.
Onemogočiti**		Onemogočiti je taktična naloga, ki ima za rezultat začasno zmanjšanje možnosti delovanja sile ali oborožitvenega sistema pod nivo, potreben za izvedbo naloge.
Podpreti z ognjem***		Podpreti z ognjem je taktična naloga, pri kateri se manevrska sila premakne v položaj, od koder lahko deluje po sovražniku z neposrednim ognjem, v podporo drugi manevrski sili. Primarni cilj sile, ki podpira, je običajno vezanje in nevtraliziranje sovražnika, tako da ta ne more učinkovito delovati po sili v manevru.
Očistiti****		Očistiti je taktična naloga, ki od poveljnika zahteva, da odstrani vse sovražnikove sile in izniči organiziran odpor znotraj dodeljenega območja.

²⁴ Slovenska poimenovanja taktičnih nalog so povzeta po skripti Bojno delovanje (Furlan, 2006).

Izvesti ognjeni napad*****		Izvesti ognjeni napad je taktična naloga, pri kateri poveljnik uporabi neposredni ogenj, podprt s posrednim ognjem, za delovanje po sovražniku, ne da bi se mu približal, z namenom uničenja, nevtraliziranja, vezanja, ali zavajanja.
----------------------------	---	--

Vir: povzeto po Smatbook – The Small Unit Tactics (Larsen, Wade, 2008, str: 2-29).

* V Navodilu za oblikovanje vojaških simbolov kopenskih sistemov (Maroh, 2006, str 6-5) je poimenovanje te taktične naloge OSVOJITI (Taktična naloga, pri kateri je potrebno zasesti določeno območje in zagotoviti nadzor).

** Grafika je povzeta po skripti Bojno delovanje (Furlan, 2006, str: B-10). V Navodilu za oblikovanje vojaških simbolov kopenskih sistemov (Maroh, 2006, str 6-3) je ta grafika uporabljena za ponazoritev taktične naloge UNIČITI, enako velja tudi za FM 3-90 (str: B-15), toda v FM 1-02 (str: A-6), ki pa opisuje prav operativne izraze in grafike, je ta grafika prav tako uporabljena za ponazoritev taktične naloge ONEMOGOČITI.

*** V Navodilu za oblikovanje vojaških simbolov kopenskih sistemov (Maroh, 2006, str 6-20) je poimenovanje te taktične naloge PODPRETI Z OGNJENIH POLOŽAJEV.

**** V Navodilu za oblikovanje vojaških simbolov kopenskih sistemov (Maroh, 2006, str 6-2) je ta grafika uporabljena za taktično nalogo IZPRAZNITI (Izprazniti zračni prostor, da bi dosegli začasno ali trajno zračno premoč oziroma nadzor v danem sektorju. Kopenska vojska: a) Taktična naloga, ki ima za cilj odstraniti vse sovražnikove sile z določene lokacije, območja ali cone; b) Odstraniti oddajanje na taktični radijski mreži, da bi dali prednost oddajanju večje pomembnosti; c) Popolna izločitev ali nevtralizacija ovire, ki jo običajno izvedejo inženirske enote, vendar ne pod ognjem).

***** V Navodilu za oblikovanje vojaških simbolov kopenskih sistemov (Maroh, 2006, str 6-20) je ta grafika uporabljena za ponazoritev taktične naloge NAPAD Z OGNJENIH POLOŽAJEV (Uporaba ognja, da bi sovražnika uničili z razdalje, običajno takrat, ko naloga ne zahteva ali podpira zavzetja cilja. To nalogo med napadom običajno dobi podporni element, pomeni pa tudi eno od možnosti za protinapad rezerve med obrambnimi dejavnostmi).

Taktične naloge²⁵ opisujejo rezultate ali učinke, ki jih poveljujoči želi doseči – *kaj* in *zakaj* v navedbi poslanstva enote.

4.1 ZAVZETI

Zavzemanje vključuje pridobivanje posesti nad izbranim ciljem napredovanja s silo, ki je sovražnik ne more zaustaviti. Zavzetje cilja napredovanja je kompleksno ravnanje. Vključuje

²⁵ FM 3-90 (priloga B) ponuja še opise sledečih taktičnih nalog: Izvesti preboj (breach), obiti (bypass), kontrolirati (control), proti-izvidniško delovanje (counterreconnaissance), prekiniti stik (disengage), izvesti izmik (exfiltrate), slediti in prevzeti (follow and assume), slediti in podpreti (follow and support), zasesti (occupy), zmanjšati sovražnika (reduce), obdržati (retain), zavarovati (secure), blokirati (block), kanalizirati (canalize), obvladovati (contain), poraziti (defeat), uničiti (destroy), razbiti (disrupt), vezati (fix), izključiti iz boja (interdict), izolirati (isolate), nevtralizirati (neutralize), preusmeriti (turn).

približevanje sovražniku pod njegovim ognjem do točke, ko lastni napadni element pridobi pozicijsko prednost nad sovražnikom, sovražnika uniči, ali pa ga prisili v umik.

Vod lahko zavzame pripravljene ali nepripravljene položaje sovražnika v bodisi ofenzivnem, bodisi defenzivnem stanju. Primeri vključujejo sledeče:

- Vod zavzame daljno stran ovire, v sklopu prodora čete, ali zavzame stavbo za vzpostavitev oporišča v urbanem okolju;
- Vod zavzame kos sovražnikove obrambe kot del načrtovanega napada čete;
- Vod zavzame ključno zemljišče, z namenom onemogočanja njegove uporabe s strani sovražnika.

Pri zavzemanju cilja napredovanja obstaja mnogo nevarnosti, ki se jim ni moč izogniti. Med temi so: zahteva za izvedbo napada, vnaprej pripravljeni cilji sovražnikovega podpornega ognja, hitro spreminjajoče se taktično okolje in možnost prijateljskega ognja ob približevanju lastnih enot. Ti dejavniki zahtevajo od poveljnika voda in njemu podrejenih voditeljev, da razumejo sledeče pomisleke pri načrtovanju.

Razvijanje jasne in ažurne predstave o položaju sovražnika je zelo pomembno. Vod lahko zavzame cilj v raznoraznih situacijah in poveljnik voda se bo pogosto soočil z edinstvenimi izzivi pri pridobivanju in razširjanju informacij o trenutni situaciji. Na primer, če je vod, med načrtovanim napadom čete, element z nalogo zavzemanja, mora biti poveljnik voda sposoben, da med načrtovanjem in pripravami na operacijo, razvije natančno sliko o položaju sovražnika. Pripravljen mora biti na prilagajanje voda ob sprejetju novih obveščevalnih podatkov, ali kadar so med preizkusi zaznani problemi.

Po drugem scenariju bo morda poveljnik voda moral razviti svojo predstavo o sovražnikovi situaciji med samo izvedbo naloge. V takem primeru se mora še močneje zanašati na poročila, ki prihajajo od enot, ki so že v stiku s sovražnikom ter na svoje lastno razvijanje situacije. V takšnih okoliščinah, kot na primer, ko vod med premikom v stik zavzema položaje sovražnikove predstraže, mora poveljnik voda načrtovati na podlagi vmesnih informacij tekom razvoja situacije. Pri tem za razlago sovražnikove situacije uporablja jasna in zgoščena dopolnilna povelja ter daje jasne usmeritve svojim podrejenim.

4.2 ONEMOGOČITI

Vod se premakne do položaja na bojišču, od koder lahko opazuje sovražnika ter deluje po njem z neposrednim in posrednim ognjem. Namen onemogočanja je v odvzemanju sovražniku sposobnosti, da bi ta lahko učinkovito deloval po našil lastnih enotah bodisi z neposrednim bodisi posrednim ognjem. Za doseg tega cilja mora vod ohranjati stalno pozornost tako na sovražnikove sile, kot tudi na lastne manevrske sile, ki jih podpira. Med načrtovanjem in pripravami mora poveljnik voda pomisliti na:

- Izvajanje analize prostora, ki ga je moč zajeti s pogledom, za določitev položajev, ki nudijo največjo prednost in s katerih je možno učinkovito onemogočiti sovražnika;
- Načrtovanje in uporabo neposrednega in posrednega ognja;

- Določitev kontrolnih ukrepov²⁶ (signalov, faznih linij) za preusmeritev ali prekinitvev neposrednega ognja;
- Načrtovanje in izvajanje preizkusov postopkov ob reakciji na stik;
- Načrtovanje velike porabe sredstev iz V. razreda logistične oskrbe²⁷. (Poveljnik čete in poveljnik voda morata razmisliti o številnih dejavnikih pri ocenjevanju zahtev po sredstvih V. razreda logistične oskrbe, vključno z zelenimi učinki neposrednega ognja voda; sestavo, razmestitvijo in močjo sovražnikovih sil; in časom onemogočanja sovražnika.);
- Določanje kdaj in kako se bo vod oskrbel s strelivom med bojem, medtem ko ohranja ogenj za onemogočanje sovražnika v podporo prijateljskega napadnega elementa.

4.3 PODPRETI Z OGNJEM

Vod se premakne do položaja na bojišču, s katerega lahko opazuje sovražnika ter deluje po njem z neposrednim in posrednim ognjem. Namen podpiranja z ognjem je preprečevanje sovražniku, da bi deloval po naših lastnih silah.

Za uresničitev te naloge mora vod ohranjati stalno pozornost tako na sovražnikove sile, kot tudi na lastne manevrske sile, ki jih podpira med njihovim premikom. Poveljnik voda mora načrtovati in se pripraviti z:

- Izvajanjem analize prostora, ki ga je moč zajeti s pogledom, za določitev najugodnejših položajev za podpiranje z ognjem;
- Načrtovanjem in uporabo neposrednega in posrednega ognja;
- Določitvijo kontrolnih ukrepov (signalov, faznih linij) za preusmeritev ali prekinitvev neposrednega ognja;
- Načrtovanjem in izvajanjem preizkusov reagiranja na stik;
- Načrtovanjem velike porabe sredstev iz V. razreda logistične oskrbe, še posebej za podporna orožja, saj morajo izračunati porabo streliva na minuto. (Poveljnik čete in poveljnik voda morata razmisliti o številnih dejavnikih pri ocenjevanju zahtev po sredstvih V. razreda logistične oskrbe, vključno z zelenimi učinki neposrednega ognja voda; sestavo, razmestitvijo in močjo sovražnikovih sil; in časom onemogočanja sovražnika.)

Vsestransko razumevanje bojišča in razmestitve sovražnikovih ter lastnih sil predstavlja ključni dejavnik pri vseh nalogah podpiranja z ognjem. Poveljnik voda uporablja vse razpoložljive vire obveščevalnih in drugih informacij, da ostaja v koraku z dogodki na bojišču. Poleg tega lahko pridejo v poštev še dodatni premisleki. Morda bo moral vod izvesti napad,

²⁶ Kontrolni ukrepi (control measures) so usmeritve v grafični ali ustni obliki podrejenim poveljnikom, z namenom dodeliti odgovornost, uskladiti ogenj in manever ter kontrolirati bojna delovanja. Vsak ukrep se lahko izrazi v grafični obliki. Na splošno morajo biti lahko prepoznavni na zemljišču. Primeri kontrolnih ukrepov so meje, cilji, usklajevalne točke, stične točke ter smeri napada (Brinc in sodelavci, 2006, str: 65).

²⁷ V. razred logistične oskrbe – zajema vse vrste streliva, eksploziva, min, raket in kemičnih agensov.

da bo lahko zavaroval zemljišče, s katerega bo potem izvajal podporo z ognjem. Začetni položaj za podpiranje z ognjem mogoče ne bo zagotavljal zadostne zaščite, ali pa vodu ne bo omogočal, da doseže svoje poslanstvo. V takem primeru je vod lahko prisiljen v zamenjavo položaja, če želi ohraniti zelen učinek svojih orožij na sovražnika. Poveljnik voda mora zagotoviti, da se vod trdno drži teh smernic:

- Ohranjati stalno komunikacijo z premikajočim se elementom lastnih sil;
- Biti pripravljen za podpiranje premikajočega se elementa tako z neposrednim, kot tudi s posrednim ognjem;
- Biti pripravljen za preusmeritev ali prekinitev ognja ob prihodu premikajočega se elementa;
- Pregledovanje območja delovanja in pripravljenost na uničenje kateregakoli sovražnikovega elementa, ki bi ogrožal premikajoči se element;
- Ohranjati neprestano 360-stopinjsko zavarovanje;
- Uporabiti protioklepna ročna orožja za uničenje vsakega izpostavljenega sovražnikovega vozila;
- Uporabiti oddelke za vzpostavitev ognjene baze neprekinjenega ognja za vezanje ali onemogočanje sovražnika na njegovih bojnih položajih;
- Preprečiti sovražniku uporabo natančnega neposrednega ognja proti lastnim enotam, ki jih varujemo med premikom.

4.4 OČISTITI

Taktična naloga čiščenje zahteva od voda, da odstrani vse sovražnikove sile in odpravi organiziran odpor znotraj določenega območja. Vodu se lahko naloži, da med napadom očisti ciljno območje, s čimer omogoči premik preostanka čete, ali pa dobi nalogo čiščenja določenega dela večjega območja. Za izvajanje čiščenja so običajno najbolj primerni pehotni vodi, kar v mnogih primerih vključuje delovanje na omejeno prehodnem zemljišču, na primer čiščenje:

- Tesnih sotesk, vključno s točkami zastoja²⁸ v soteskah in okoliškega dvignjenega terena;
- Območij poraščenih z gosto vegetacijo;
- Pozidanih območij;
- Cest, poti, ali drugih ozkih koridorjev, kar lahko vključuje ovire ali druge zapreke na samih voziščih in na okoliškem z vegetacijo poraščenem ter pozidanem okolju.

²⁸ Točka zastojev, točka zgostitve (choke point) je geografska lokacija na kopnem ali vodi, ki omejuje premik sil. Lahko je naravni ali umetni objekt ali posledica razmestitve sil (Brinc in sodelavci, 2006, str. 48).

4.4.1 Splošni dejavniki zemljišča

Kadar načrtuje čiščenje in tudi pri sami izvedbi naloge čiščenja, mora poveljnik voda upoštevati mnoge pomembne dejavnike zemljišča. Opazovanje in sektorji ognja so lahko bolj ugodni za sovražnika. Za doseg uspeha, mora prijateljski napadni element nevtralizirati to sovražnikovo prednost, kar lahko doseže tako, da identificira mrtve prostore, kamor sovražnik ne more videti, ali delovati po prijateljskih elementih. Identificirati mora tudi številne položaje za podpiranje z ognjem, ki so nujno potrebni za podporo kompleksne sheme manevra, ki pokriva približevanje voda, dejansko izvedbo čiščenja in prijateljski manever naprej od omejeno prehodnega zemljišča.

Kadar se izvaja čiščenje v podporo taktičnim vozilom, je kritja in maske običajno v izobilju za pehotne elemente, toda zelo malo za vozila, ki so omejena na komunikacije. Pomanjkanje kritja pomeni, da so vozila ranljiva za sovražnikov protioklepni ogenj. Kadar se izvaja čiščenje v podporo mehaniziranih vozil, vplivajo na manever teh vozil, ki vstopajo v ciljno območje, ovire na poti. Ozke prehode, poti ali ceste, ki so povezane z omejeno prehodnim zemljiščem, je možno zelo preprosto ovirati z žico, minami in podrtimi drevesi.

Ključno zemljišče lahko vključuje območja, ki dominirajo nad ciljnim območjem, smermi dostopa ali smermi umika in katerokoli zemljišče, ki dominira nad območjem v ozki dolini, pogozdenem območju, ali pozidanem območju. Avenije dostopa so omejene. Vod mora pri svojem delovanju upoštevati učinek kanaliziranja.

4.4.2 Dejavniki omejeno prehodnega zemljišča

Izvajanje čiščenja na omejeno prehodnem zemljišču zahteva veliko časa in veliko sredstev. Med procesom načrtovanja mora poveljnik voda oceniti taktične zahteve, razpoložljiva sredstva in druge dejavnike za vsako posamezno nalogo posebej.

Med približevanjem se poveljnik voda osredotoča na premik bojne moči na omejeno prehodno zemljišče in njeno razmestitev za začetek čiščenja zemljišča. Približevanje se konča, ko oddelki zaključijo s pripravami na izvedbo napada. Takrat poveljnik voda:

- Vzpostavi položaje za podporo z ognjem;
- Uniči ali nevtralizira vsak poznan sovražnikov položaj, s čimer omogoči sledečim prijateljskim elementom dostop do omejeno prehodnega zemljišča;
- Zagotovi večjo varnost z vključevanjem posrednega nevtralizacijskega ognja²⁹ in z zadimljenjem sovražnika.

Poveljnik voda zagotovi podporo z ognjem za lastne enote v premiku. Na podpiranje teh enot, ob njihovem vstopu na omejeno prehodno zemljišče, se pripravi z uporabo:

- Dvignjenega zemljišča na obeh straneh ozke doline oz. soteske;

²⁹ Nevtralizacijski ogenj (suppressive fire) je vsakršno delovanje po sovražniku, ki nima za cilj jasno določene oziroma vidne tarče. Ogenj je usmerjen v smer poznane ali predvidevane lokacije sovražnika (FM 1-02, str: 1-180).

- Pogozdenega območja na obeh straneh poti ali ceste;
- Zgradb na obeh straneh ceste v pozidanem okolju;
- Premikov lastnih oddelkov vzdolž osi, z namenom zagotavljanja kritja in maske.

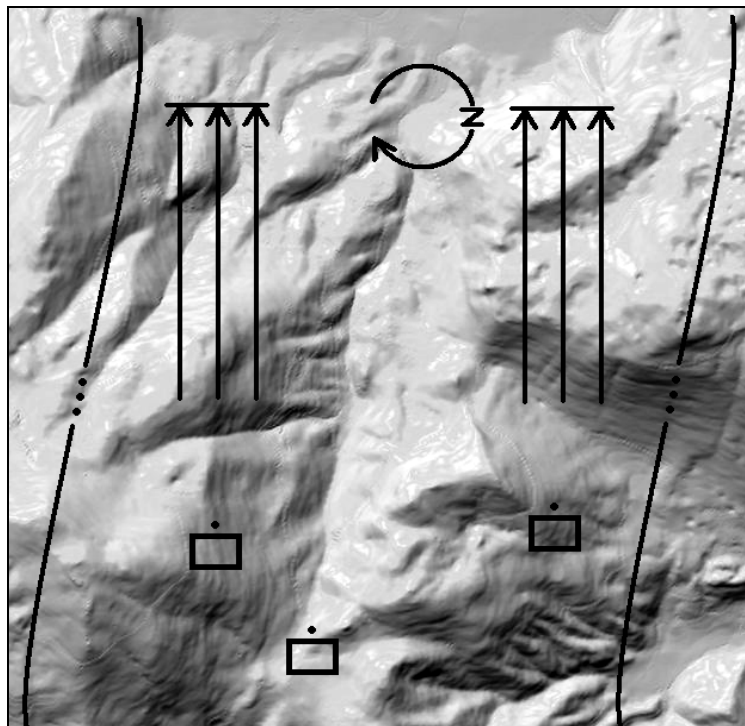
Čiščenje se začne, ko oddelki začnejo svoj napad v omejeno prehodnem območju in okoli njega. Ta manever se lahko izvede na primer:

- Na obeh straneh soteske, bodisi vzdolž grebenov, bodisi visoko vzdolž pobočij soteske (glej: slika 6);
- Vzdolž robov gozdne vegetacije, ki potekajo vzporedno s cesto ali potjo;
- Okoli in med stavbami na obeh straneh ceste v pozidanem okolju.

Med izvajanjem čiščenja velja sledeče:

- Oddelki zagotovijo ognjeno bazo za omogočanje drugim oddelkom ali elementom za podporo z ognjem, da se premaknejo na nove položaje za podpiranje z ognjem. Ta cikel se nadaljuje, dokler ni celotno območje očiščeno;
- Sistem neposrednega ognja mora zajemati odgovornost tako za horizontalno, kot tudi za vertikalno opazovanje ter neposredni ogenj;
- Oddelki morajo izvajati čiščenje soteske od zgoraj navzdol in biti pri tem orientirani na cilje na nasprotni strani doline;
- Inženirske enote z zmogljivostmi ročne izdelave prehoda bi se morale pomikati skupaj s pehotnimi oddelki. Prav tako se bo morda potrebovalo inženirje v opazovalnem elementu za odstranjevanje ovir.

Slika 6: Čiščenje ozke doline in zavarovanje daljnega konca

Vir: lasten vir.

Vod mora zavarovati nasprotni konec ozke doline (glej: slika 6), pozidanega območja, ali z gozdom poraščenega ozemlja, preden se četa lahko pomakne naprej in prevzame bojevanje na drugi strani težko prehodnega zemljišča. Če je omejeno prehodno zemljišče veliko, se lahko zgodi, da bo vod dobil nalogo, da pri prehodu pomaga drugemu elementu, ki bo nadaljeval z čiščenjem območja. Pri izvajanju naloge mora biti vod pripravljen, da:

- Uniči sovražnikove sile;
- Zavaruje daljno stran omejeno prehodnega zemljišča;
- Z manevri spravi oddelke v položaje za podpiranje z ognjem na daljni strani omejeno prehodnega zemljišča;
- Podpira z ognjem za zaščito enot, ki sledijo in se razvijajo za prevzem bojevanja;
- Nevtralizira kakršnekoli sovražnikove elemente, ki grozijo četi, medtem ko se ta nahaja na omejeno prehodnem zemljišču;
- Razbije morebitne sovražnikove protinapade;
- Zaščiti sile, ki si prizadevajo prebiti ovire;
- Ohranja opazovanje preko omejeno prehodnega zemljišča;
- Uporabi posredni ogenj, v kolikor je to potrebno.

4.4.3 Analiza sovražnika

Temeljita analiza sovražnikove situacije je nujno potrebna za zagotovitev uspeha čiščenja. Ocenjevanje sovražnika naj bi zajemalo sledeče:

- Lokacijo sovražnikovih vozil, ključnih orožij in pehotnih elementov v območju delovanja;
- Tip in lokacijo sovražnikovih rezervnih sil;
- Tip in lokacijo sovražnikovih opazovalnic;
- Učinek sovražnikovega RKB orožja in/ali artilerijskih zmogljivosti.

4.4.4 Delovanje pod zemeljskim površjem

Podzemno delovanje vključuje čiščenje sovražnikovih jarkov, tunelov, jam, kleti in kompleksov bunkerjev. Ognjena baza voda in manevrski oddelki morajo ves čas ohranjati natančno koordinacijo. Podporni oddelek ali element za podporo z ognjem se osredotoča na zaščito oddelkov, medtem ko ti izvajajo čiščenje linije jarkov, ali izvajajo manevre za uničenje položajev posameznikov ali vozil. Element ognjene baze se običajno osredotoči na uničenje ključnih sovražnikovih struktur na površju zemlje (še posebno poveljniška mesta in bunkerji) in nevtralizacijo ter uničenje sovražnikovih vozil.

4.5 IZVESTI OGNJENI NAPAD

Vod se z manevrom premakne v položaj na bojišču, od koder lahko opazuje sovražnika ter deluje po njem z neposrednim in posrednim ognjem na razdalji, ki omogoča sovražnikovo uničenje ali slabljenje njegovih manevrov. Vod sovražnika uniči ali pa mu prepreči, da bi se lahko prerazporedil na bojišču. Pri tem vod uporabi ogenj na večjih razdaljah z dominantnega zemljišča. Prav tako uporablja bočni ogenj, ali izkoristi doseg podpornega orožja. Položaje za izvedbo ognjenega napada, s katerih bo vod vezal sovražnika, lahko določi poveljnik čete. Položaj za napad z ognjem se najpogosteje uporabi, kadar se naloga ali taktična situacija osredotoči na uničenje, ali preprečevanje sovražnikovega premika. V ofenzivnih nalogah napad z ognjem največkrat izvajajo podporni elementi. Med defenzivnimi delovanji pa pogosto predstavlja možnost protinapada za rezervne sile.

4.5.1 Dejavniki

Kadar je vodu naložena naloga vzpostavitve položaja za ognjeni napad, pridobi poveljnik voda najnovejše obveščevalne informacije o sovražniku in skrbno analizira pridobljene informacije. Med načrtovanjem in pripravami mora poveljnik voda razmisliti o:

- Izvajanju analize terena v njegovem vidnem polju za določitev najprimernejših lokacij za uničenje ali vezanje sovražnika;
- Načrtovanju in uporabi neposrednega in posrednega ognja;
- Določevanju kontrolnih ukrepov za preusmeritev in prekinitev posrednega ognja;
- Načrtovanju in urjenju reakcij na stik.

Smiselno je razmisliti še o mnogih drugih dejavnikih, ki lahko pomembno vplivajo na uspešno izvedbo napada z ognjem. Morda bo moral vod izvesti napad na sovražnikove varnostne sile, da bo zavzel ozemlje, od koder bo lahko vzpostavil položaj za izvedbo ognjenega napada. Prvotni položaj za napad z ognjem morda ne bo zagotavljal zadostne varnosti, ali pa ne bo omogočal vodu, da izvede svojo nalogo ali uresniči poslanstvo. V takem primeru je vod lahko prisiljen v menjavo položaja, z namenom ohranjanja zelenega učinka svojih orožij na sovražnikove sile. Ker se napad z ognjem lahko izvede daleč izven dosega neposrednega ognja drugih vodov, je možno, da vodu ne bo omogočil uničenja sovražnika s prvotno določenih položajev. Vod lahko začne z zaustavljanjem sovražnika že na velikih razdaljah. Nato je potrebno izvesti dodatne manevre za približanje sovražnikovim silam in njihovo dokončno uničenje. Ves čas trajanja ognjenega napada se mora vod prerazporejati ali izvajati manevre z namenom ohranjanja prilagodljivosti, povečanja možnosti preživetja in vzdrževanja zelenega učinka svojih orožij na sovražnika. Podporne funkcije pehotnega oddelka lahko vključujejo:

- Zavzetje položaja za izvedbo ognjenega napada, preden se tja pošlje vkrcane enote;
- Zagotavljanje lokalnega zavarovanja položaja za napad z ognjem;

- Izvajanje hitrih, odločnih reakcij na stik;
- Izvajanje manevrov za premik do položajev in zajetje položajev za napad z ognjem;
- Uničenje sovražnikovih varovalnih elementov, ki ščitijo ciljno silo;
- Uporaba učinkovitega neposrednega in posrednega ognja za razbitje, vezanje, ali uničenje sovražnikove sile.

5 ZAKLJUČEK

Zaključna naloga zajema predstavitev treh tem s področja bojnega delovanja pehote – izkoriščanje, pregon in taktične naloge malih enot.

Izkoriščanje je vrsta ofenzivnega delovanja, ki običajno sledi uspešnemu napadu in katere namen je dezorganizacija sovražnika v globini. Izvaja se na ravni bataljona ali više, vod ali četa pa pri izkoriščanju običajno sodelujeta z izvajanjem posameznih napadov na sovražnika. Cilj izkoriščanja ni v uničenju sovražnikove žive sile, pač pa v zavzemanju ključnega zemljišča, sovražnikovih zmogljivosti in sredstev. Z izkoriščanjem lahko poveljujoči dosežejo, da se sicer le začasen taktičen uspeh pretvori v trajno operativno prednost. Običajno z izkoriščanjem začnejo enote, ki so s taktičnim uspehom ustvarile pogoje za izkoriščanje, toda pri tem jih podpirajo ostale lastne sile, njihovo nalogo pa lahko prevzame in nadaljuje rezerva ali druge sveže sile. Izkoriščanje ni vnaprej načrtovano v podrobnosti, je pa pomembno, da ga poveljujoči vključi v svoje načrte kot del ali nadaljevanje osnovnega delovanja. Pomembno je, da se izkoriščanje izvede agresivno in da je podprto z dobrimi obveščevalnimi podatki, ter da poveljniki na nižjih ravneh dobro vedo, kakšna je osnovna namera nadrejenega poveljnika.

Pregon je prav tako kot izkoriščanje nadaljevanje predhodnega delovanja, lahko predstavlja nadaljevalno obliko napada ali pa protinapad, kadar se ga izvede v obrambi. Izvaja se ga na ravni brigade ali više, vod ali četa pa sodelujeta z izvajanjem posameznih napadov in z ohranjanjem stika s sovražnikom. V nasprotju z izkoriščanjem je pregon osredotočen na sovražnikove sile, torej na uničenje umikajočih se sovražnikovih sil. Sprožilni moment za pregon predstavlja sovražnikovo povratno delovanje, ki ima za posledico hitro in agresivno delovanje lastnih sil, ki si prizadevajo preprečiti prekinitev stika. Pregon se lahko izvede na dva načina – kot frontalni pregon, ki je manj učinkovit, in pa kot kombiniran pregon, pri katerem gre za sodelovanje sil, ki izvajajo neposredni pritisk na sovražnika in sil, ki sovražnika obidejo in ujamejo v brezizhoden položaj. Tudi pri pregonu zelo pomembno vlogo igra rezerva, ki običajno hitro preide v izvajanje ofenzivne naloge, najpogosteje s hitrim manevrom preide v obhod sovražnika. Pregon se zaključi, ko so preganjane sovražnikove sile uničene, ali ko lastne sile dosežejo točko kulminacije.

Taktične naloge so specifične dejavnosti, ki jih izvajajo enote med izvedbo taktičnih operacij ali manevra. Ofenzivnih taktičnih nalog malih enot je veliko število, v tej zaključni nalogi je predstavljenih pet – zavzeti, onemogočiti, podpreti z ognjem, očistiti in izvesti ognjeni napad.

Zavzeti je taktična naloga, ki vključuje pridobivanje posesti nad izbranim ciljem s silo, ki je sovražnik ni sposoben zaustaviti. Pri tem mora biti poveljnik v izvedbi pozoren na mnoge nevarnosti, ki izhajajo iz ugodnega položaja sovražnika, ki običajno obvladuje ključni teren, zaradi česar se mora opirati na razpoložljive obveščevalne podatke.

Onemogočiti je taktična naloga, ki vključuje premik lastnih sil na položaj na bojišču, od koder lahko opazujejo in ognjeno delujejo po sovražniku z namenom, da se mu odvzame sposobnosti za učinkovito ognjeno delovanje po ostalih lastnih silah. Za izvedbo onemogočanja je pomembna učinkovita logistična oskrba s strelivom in ostalimi sredstvi za ognjeno delovanje.

Podpreti z ognjem je taktična naloga, ki vključuje ognjeno delovanje po sovražniku z namenom, da se mu prepreči delovanje po lastnih manevrskih silah, ki so v premiku. Izvedba naloge pogosto zahteva od enote, ki podpira z ognjem, da se premika po bojišču s položaja na položaj, tako da si izboljšuje pogoje za delovaje.

Očistiti je taktična naloga, ki vključuje temeljito delovanje enote na določenem zemljišču, z namenom odstranitve kakršnekoli grožnje s strani sovražnika lastnim silam. Običajno je potrebno izvesti čiščenje zemljišča, kjer je načrtovan prehod lastnih sil, pa je to zemljišče nevarno zaradi raznih dejavnikov – ozki prehodi, gosta vegetacija, pozidano zemljišče in podobno.

Izvesti ognjeni napad je taktična naloga, ki vključuje premik lastnih sil na položaj na bojišču, od koder lahko delujejo po sovražniku s posrednim ali neposrednim ognjem. Namen ognjenega napada je lahko vezanje sovražnikove sile, njeno uničenje ali ustvarjanje pogojev za drugo delovanje lastnih sil.

V zaključni nalogi so bile zgoraj povzete teme predstavljene bolj na široko, pri čemer so bili razloženi tudi razni spremljajoči pojmi, bistveni za razumevanje teh tem in ponujeni nekatere nekoliko različne razlage posameznih pojmov. S posameznimi uporabljenimi grafičnimi prikazi je opisovanje obravnavane tematike predstavljeno bolj nazorno in enostavnejše za vizualiziranje, ter posledično tudi za pomnjenje. S tem se zasleduje osnovni cilj te zaključne naloge, ki je v izdelavi uporabnega preprostega gradiva v smislu poglavja širšega priročnika, ki bi lahko predstavljal učno literaturo bodočim generacijam šole za častnike. Spoznanja in razlage zapisane v tej nalogi niso nova, oziroma izvirna, novost je to, da so ponujena v slovenskem jeziku, ter da so različni pojmi (ter njihove različne razlage) v zgoščeni obliki zbrani na enem mestu.

Ali je bil namen in cilj naloge (ter posledično namera poveljnika) dosežen, pa bo pokazal čas. Vsekakor je za uspeh namere poveljnika – da se ustvari uporabna literatura za slušatelje šole za častnike v slovenskem jeziku – potreben še en pomemben korak: da se vse zaključne naloge 22. generacije šole za častnike zbere skupaj, ustrezno oblikovno obdela in ponudi kot oblikovno ter vsebinsko skladen priročnik.

LITERATURA

- Brinc, D. in sodelavci. '*Angleško slovenski vojaški terminološki slovar*'. PDRIU, MORS, Ljubljana, 2006;
- FM 1-02 '*Operational terms and graphics*'. Washington, 2004;
- FM 3-0 '*Operations*'. Washington, 2001;
- FM 3-90 '*Tactics*'. Washington, 2001;
- Furlan, B. '*Bojno delovanje*', skripta. PDRIU, MORS, Ljubljana 2006;
- Larsen, C., Wade, N. M. '*The small unit tactics smartbook*'. The Lightning Press, Lakeland, 2008;
- Maroh, S. '*Navodilo za oblikovanje vojaških simbolov kopenskih sistemov*'. PDRIU, MORS, Ljubljana, 2006.

SEZNAM SLIK IN TABEL

Slika 1: Obhod sovražnika,	str: 7
Slika 2: Izoliranje sovražnika,	str: 8
Slika 3: Sledi in prevzemi v izkoriščanju,	str: 10
Slika 4: Pregon,	str: 11
Slika 5: Izvedba preгона,	str: 16
Slika 6: Čiščenje ozke doline in zavarovanje daljnega konca,	str: 26
Tabela 1: Ofenzivne taktične naloge malih enot,	str: 20

IZJAVA O AVTORSTVU

Spodaj podpisani slušatelj 22. generacije šole za častnike Klemen Bančič izjavljam, da je zaključna naloga rezultat lastnega dela in da so podatki v njej korektno navedeni.

Klemen Bančič